

SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 3. marca 2010*

V združenih zadevah T-102/07 in T-120/07,

Freistaat Sachsen (Nemčija), ki jo zastopata C. von Donat in G. Quardt, odvetnika,

tožeča stranka v zadevi T-102/07,

MB Immobilien Verwaltungs GmbH s sedežem v Neukirchu (Nemčija), ki jo je sprva zastopal G. Brügggen, nato A. Seidl, K. Lengert in W. T. Sommer, odvetniki,

MB System GmbH & Co. KG s sedežem v Nordhausnu (Nemčija), ki jo zastopa G. Brügggen, odvetnik,

tožeči stranki v zadevi T-120/07,

* Jezik postopka: nemščina.

proti

Evropski komisiji, ki jo zastopata K. Gross in T. Scharf, zastopnika,

tožena stranka,

zaradi predlogov za razglasitev ničnosti Odločbe Komisije 2007/492/ES z dne 24. januarja 2007 o državni pomoči C 38/2005 (prej NN 52/2004) Nemčije za skupino Biria (UL L 183, str. 27),

SPLOŠNO SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi O. Czúcz (poročevalec), predsednik, I. Labucka, sodnica, in K. O'Higgins, sodnik,

sodna tajnica: T. Weiler, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 20. januarja 2009

izreka naslednjo

Sodbo

Pravni okvir in dejansko stanje

1. Skupnostna ureditev

¹ Člen 87 ES določa:

„1. Razen če ta pogodba ne določa drugače, je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdružljiva s skupnim trgom, kolikor prizadene trgovino med državami članicami.

[...]

3. Kot združljivo s skupnim trgov se lahko šteje naslednje:

- a) pomoč za pospeševanje gospodarskega razvoja območij, kjer je življenjska raven izjemno nizka ali kjer je podzaposlenost velika;

[...]

- c) pomoč za pospeševanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti ali določenih gospodarskih območij, kadar takšna pomoč ne spreminja trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi [...]"

- 2 Smernice Skupnosti za državne pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah (UL 1999, C 288, str. 2, v nadaljevanju: smernice iz leta 1999) v točki 2 določajo:

„2.1 Pojem ‚podjetje v težavah‘

- (4) Skupnostna opredelitev pojma podjetja v težavah ne obstaja. Vendar Komisija meni, da je podjetje v smislu teh smernic v težavah, ko ni zmožno z lastnimi sredstvi ali sredstvi, ki jih lahko pridobi od svojih lastnikov/delničarjev ali upnikov, preprečiti izgube, ki bi brez zunanjega posredovanja državnih organov kratkoročno ali srednjeročno skoraj gotovo ogrozile obstoj družbe.

(5) Za namen teh smernic je podjetje v težavah v vsakem primeru in ne glede na velikost zlasti:

a) v primeru družb z omejeno odgovornostjo, če je več kakor polovica registriranega osnovnega kapitala izgubljena in je bila več kakor četrtnina takšnega kapitala izgubljena v zadnjih dvanajstih mesecih

ali

b) v primeru družb z neomejeno odgovornostjo, če je več kakor polovica kapitala, ki je prikazan v računovodski evidenci podjetja, izgubljena in je bila več kakor četrtnina takšnega kapitala izgubljena v zadnjih dvanajstih mesecih

ali

c) ne glede na vrsto zadevnega podjetja, če izpolnjuje pogoje, ki jih določa domače pravo za uvedbo kolektivnih postopkov zaradi insolventnosti.

(6) Običajni znaki za to, da je podjetje v težavah, so naraščajoče izgube, upadanje prometa, kopičenje zalog, presežki prostih zmogljivosti, padanje denarnih tokov, naraščajoči dolgovi, naraščajoči stroški obresti in zmanjševanje vrednosti

premoženja. V težjih primerih je lahko podjetje že postalo insolventno ali je po domačem pravu že v kolektivnem postopku zaradi insolventnosti. V tem primeru se te smernice uporabljajo za vsako pomoč, dodeljeno v okviru takšnih postopkov, katerih cilj je nadaljevanje poslovanja podjetja. V vsakem primeru pa je podjetje v težavah upravičeno le, če lahko dokaže, da si z lastnimi sredstvi ali s sredstvi lastnikov/delničarjev ali upnikov ne more pomoči.

[...]“

- 3 Točka 4 smernic iz leta 1999 glede shem pomoči za mala in srednje velika podjetja (MSP) določa:

„4.1 Splošna načela

- (64) Komisija bo odobrila sheme pomoči za reševanje in/ali prestrukturiranje [MSP] v težavah le v primeru, da zadevno podjetje ustreza opredelitvi malih in srednje velikih podjetij, ki jo je določila Skupnost. S pridržkom naslednjih določb se bo skladnost takšnih shem ocenjevala glede na pogoje, navedene v [točkah] 2 in 3. Pomoč, ki se dodeli na podlagi sheme in ne ustreza enemu izmed teh pogojev, je treba prijaviti posebej, Komisija pa jo mora potrditi vnaprej.

4.2 Upravičenost

- (65) Če v pravilih o državni pomoči v določenem sektorju ni določeno drugače, je pomoč malim in srednje velikim podjetjem na podlagi shem, odobrenih od zdaj naprej, oproščena zahteve po posamezni priglasitvi le, če zadevno podjetje izpolnjuje vsaj enega izmed treh meril iz [odstavka] 5. Pomoč podjetjem, ki ne izpolnjujejo nobenega izmed teh treh kriterijev, je treba posebej priglasiti Komisiji, da lahko oceni, ali se lahko štejejo kot podjetja v težavah.

[...]“

- 4 Točka 6 smernic iz leta 1999 se nanaša na ustrezne ukrepe v smislu člena 88(1) ES. Glede prilagoditev shem pomoči za reševanje ali prestrukturiranje določa:

„(94) Države članice morajo prilagoditi obstoječe sheme pomoči za reševanje in prestrukturiranje, ki se bodo uporabljale po 30. juniju 2000, v skladu s temi smernicami, zlasti pa z zahtevami iz [točke] 4.

- (95) Da bi Komisija lahko spremljala potek prilagajanja, ji morajo države članice poslati seznam takšnih shem do 31. decembra 1999. Pozneje, vendar najpozneje

do 30. junija 2000, pa ji morajo poslati dovolj podatkov, da lahko ugotovi, ali so bile sheme spremenjene v skladu s temi smernicami.“

2. *Odobrena shema pomoči*

5. Bürgschaftsrichtlinien des Freistaates Sachsen für die Wirtschaft und die freien Berufe sowie die Land- und die Forstwirtschaft (direktive o jamstvih dežele Saške za gospodarske dejavnosti, samostojne poklice, kmetijstvo in gozdarstvo) določajo dve vrsti jamstev: prvič, jamstva, dodeljena kot regionalna pomoč v obliki pomoči za tekoče poslovanje in pomoči za naložbe (v nadaljevanju: program regionalnih pomoči), in, drugič, jamstva, dodeljena kot pomoč za reševanje in prestrukturiranje (v nadaljevanju: program pomoči za reševanje in prestrukturiranje). Komisija Evropskih skupnosti je navedene direktive dežele Saške odobrila z odločbo SG (93) D/9273 z dne 7. junija 1993 o državni pomoči št. 73/93. Gre torej za odobreno shemo pomoči (v nadaljevanju: odobrena shema pomoči). Komisija v navedeni odločbi z dne 7. junija 1993 navaja, da so jamstva podjetjem, za katera porok – skrben gospodarski subjekt – ve ali bi moral vedeti, da so v težavah, pomoč, ki ni predmet zadevne odločbe in bi jo bilo treba posebej prigrasiti Komisiji.
6. Odobrena shema pomoči je bila usklajena s Smernicami Skupnosti za državne pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah (UL 1994, C 368, str. 12, v nadaljevanju: smernice iz leta 1994). Tako je Komisija 13. marca 1996 sprejela Odločbo 96/475/ES o združljivosti državnih jamstev za načrte prestrukturiranja s skupnim trgom (vključno z načrti reorganizacije in konsolidacije) v korist velikim podjetjem v težavah, dodeljenih v okviru jamstvenih shem dežel Saške-Anhalt, Spodnje Saške, Severnega Porenja - Vestfalije, Bavarske, Bremna, Mecklenburg-Predpomorjanske, Schleswig-Holstein in Saške (UL L 194, str. 25), v kateri je ugotovljeno, da bi bilo treba dodelitev jamstev, namenjenih prestrukturiranju velikih podjetij v težavah v okviru direktive o jamstvih, kot je direktiva dežele Saške, posamezno prigrasiti Komisiji. Ta odločba glede opredelitve pojma podjetja v težavah napotuje na merila v smernicah iz

leta 1994. Zvezna republika Nemčija je z dopisom z dne 19. decembra 1996 potrdila, da je dežela Saška navedeno odločbo pravilno prenesla v svoj pravni red.

- 7 Ker je bila opredelitev pojma podjetja v težavah nejasna, so nemški organi in Komisija presodili, da je treba temu pojmu dati operativnost za namene uporabe programov jamstev nemških dežel. To je bilo predmet dopisa Komisije z dne 2. marca 1998.

- 8 Komisija je v navedenem dopisu predlagala ustrezne ukrepe za uporabo jamstvenih direktiv nemških dežel, med njimi odobreno shemo pomoči in zlasti tako opredelitev pojma podjetja v težavah (v nadaljevanju: ustrezní ukrep E 16/94):

„Za uporabo zgoraj navedenih pravil na področju jamstev se podjetje obravnava, kot da je v težavah, če je izpolnjeno eno od teh meril:

- zadevno podjetje je insolventno ali prezadolženo v smislu [Konkursordnung (nemški zakon o stečajnem postopku)] ali [Einführungsgesetz zur Insolvenzordnung (zakon o uvedbi zakona o postopkih zaradi insolventnosti)];

- več kot polovica pripoznanega lastniškega kapitala v primeru osebnih družb oziroma več kot polovica osnovnega kapitala v primeru delniških družb je bila izgubljena v smislu člena 92 [Aktiengesetz (nemški zakon o delniških družbah)] in člena 49 [Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (nemški zakon o družbah z omejeno odgovornostjo)] ter 25 % tega kapitala je bilo izgubljeno v zadnjih dvanajstih mesecih pred vložitvijo prošnje za dodelitev jamstva.

Poleg tega je treba pri uporabi tega pojma z vidika proračunskega prava upoštevati [te dejavnike], ki jih mora porok v vsakem primeru posebej preveriti:

- Jamstvo – na splošno – ne sme biti dodeljeno, če je mogoče z veliko verjetnostjo pričakovati poziv poroku (člen 39 podrobnih upravnih pravil o proračunskih predpisih Zvezne republike in ustreznih določb proračunskih predpisov dežel); iz tega sledi, da jamstvo ne sme biti dodeljeno podjetjem v težavah v smislu zgoraj navedenih meril, razen če porok na podlagi študije, ki jo je izdelal (neodvisen) strokovnjak za računovodstvo, ob upoštevanju zajamčenega posojila ugotovi, da je prihodnost upravičenega podjetja pozitivna.

 - Pri dodelitvi jamstva je treba v vsakem primeru posebej preveriti, ali na kapitalnem trgu ni na voljo drugega vira financiranja.“
- 9 Zvezna republika Nemčija je uporabo te opredelitve pojma podjetja v težavah potrdila v dopisu z dne 29. junija 1998.
- 10 Poleg tega je Komisija v dopisu z dne 11. novembra 1998, naslovljenem na Zvezno republiko Nemčijo, glede pojma podjetja v težavah podala pojasnila:

„Glede vprašanj, ki še niso bila dokončno pojasnjena, in zlasti glede vprašanja opredelitve podjetja v težavah in uporabe pravila *de minimis* pri jamstvih za podjetje v težavah Komisija predlaga, naj se počaka na sprejetje spremembe smernic o pomočeh

za reševanje in prestrukturiranje. Ko bo odločba sprejeta, se bodo odprta vprašanja v ustrezni meri uskladila s smernicami.“

- 11 Odobrena shema pomoči je bila nato usklajena s smernicami iz leta 1999. Zvezna republika Nemčija je v skladu z ustreznimi ukrepi, navedenimi v točki 6 smernic iz leta 1999 (glej točko 4 zgoraj), Komisiji v dopisu z dne 1. decembra 1999 poslala seznam shem pomoči, ki ostanejo v veljavi po 30. juniju 2000 in ki jih je torej treba prilagoditi navedenim ustreznim ukrepom (v nadaljevanju: dopis z dne 1. decembra 1999). Na tem seznamu je bila odobrena shema pomoči. Zvezna republika Nemčija je z dopisom z dne 20. januarja 2000 (v nadaljevanju: dopis z dne 20. januarja 2000) sprejela navedene ustrezne ukrepe. Poleg tega je Zvezna republika Nemčija v skladu z odstavkom 95 smernic iz leta 1999 Komisiji v zvezi s tem prav tako predložila različne dokumente (dopise z dne 30. junija 2000, 11. decembra 2000 in 26. marca 2001), ki potrjujejo prilagoditev obstoječih nemških shem pomoči navedenim ustreznim ukrepom.
- 12 Zvezna republika Nemčija je v tem okviru v dopisu z dne 30. junija 2000 (v nadaljevanju: dopis z dne 30. junija 2000) prav tako predložila Prüfraster für staatliche Bürgschaften aus den Bürgschaftsrichtlinien des Bundes und der Länder (kontrolni seznam za državna jamstva, vsebovan v direktivah Zvezne republike in dežel o jamstvih, v nadaljevanju: kontrolni seznam).

3. *Zadevna podjetja*

- 13 Skupina Biria opravlja dejavnosti v sektorju proizvodnje in distribucije koles.

- 14 Prva tožeča stranka v zadevi T-120/07, družba MB Immobilien Verwaltungs GmbH (v nadaljevanju: MB Immobilien), je pravna naslednica družbe Biria AG (nova), nekdanje matične družbe skupine Biria.
- 15 Družba Biria AG (nova) je bila ustanovljena leta 2003 z združitvijo družb Biria AG (nekdanja) in Sachsen Zweirad GmbH, in je bila najprej imenovana družba Biria GmbH, nato Biria AG (nova). Edini lastnik družbe Biria AG (nova) je bil Mehdi Biria.
- 16 Druga tožeča stranka v zadevi T-120/07, družba MB System GmbH & Co. KG, je pravna naslednica družbe Bike Systems GmbH & Co., Thüringer Zweiradwerk KG (v nadaljevanju: Bike Systems), ki je bila eno najpomembnejših podjetij skupine Biria. Družba MB System je proizvajala izključno kolesa, medtem ko je bilo drugo podjetje iz skupine odgovorno za njihovo trženje.

4. Zadevni ukrepi

- 17 Skupina Biria je med marcem 2001 in decembrom 2003 prejela tri finančne prispevke.
- 18 Prvič, gbb Beteiligungs AG (v nadaljevanju: gbb), podružnica Deutsche Ausgleichsbank, javnopravne razvojne banke, katere naloga je spodbujanje nemškega

gospodarstva v javnem interesu, je družbi Bike Systems ponudila tiho udeležbo v višini približno 2.070.732 EUR z veljavnostjo do konca leta 2010 (v nadaljevanju: ukrep 1).

- 19 Drugič, dežela Saška je 23. marca 2003 v skladu z odobreno shemo pomoči družbi Sachsen Zweirad dodelila 80-odstotno jamstvo za kredit za obratna sredstva v višini 5,6 milijona EUR s prvotno veljavnostjo do konca leta 2008 (v nadaljevanju: ukrep 2). To jamstvo je bilo vrnjeno 5. januarja 2004 in nadomeščeno z jamstvom za družbo Biria GmbH (glej točko 20 spodaj).
- 20 Tretjič, dežela Saška je 9. decembra 2003 prav tako v skladu z odobreno shemo pomoči dodelila 80-odstotno jamstvo za kredit za obratna sredstva v višini 24.875.000 EUR v korist družbe Biria GmbH (v nadaljevanju: ukrep 3), ki je začelo veljati 5. januarja 2004, v zameno za vračilo jamstva, ki ga je dodelila družbi Sachsen Zweirad v okviru ukrepa 2.

5. Upravni postopek

- 21 Komisija je julija in avgusta 2003 obravnavala pritožbe glede jamstva, dodeljenega skupini Biria, in glede javnih udeležb v podjetjih skupine.
- 22 Komisija je v dopisu z dne 9. septembra 2003 zahtevala pojasnila Zvezne republike Nemčije. Ta je to zahtevo izpolnila.

- 23 Komisija je 18. oktobra 2004 na Zvezno republiko Nemčijo naslovila odredbo o predložitvi dodatnih podatkov, saj je dvomila, da so ukrepi pomoči v korist skupine Birea v skladu s shemami pomoči, na podlagi katerih so bili ti domnevno odobreni. Kot odgovor na to odredbo je Zvezna republika Nemčija v dopisu z dne 31. januarja 2005 (v nadaljevanju: dopis z dne 31. januarja 2005) poslala dodatne podatke. Zvezna republika Nemčija je v dopisu z dne 31. januarja 2005 Komisijo obvestila, da je bil ukrep 3 prav tako dodeljen na podlagi odobrene sheme pomoči.
- 24 Komisija je 20. oktobra 2005 sprožila uradni postopek preiskave v zvezi s tremi domnevnimi državnimi pomočmi. V tem sklepu o začetku postopka je Komisija izrazila stališče, da več drugih ukrepov pomoči, ki so bili domnevno dodeljeni nezakonito, bodisi ni pomenilo pomoči bodisi ni bilo dodeljenih na podlagi in v skladu z odobrenimi shemami pomoči. Ta sklep Komisije je bil objavljen v *Uradnem listu Evropske unije* z dne 5. januarja 2006 (UL C 2, str. 14). Komisija je pozvala vse zainteresirane stranke, naj predložijo pripombe glede domnevnih pomoči. Različne družbe pritožnice so podale pripombe, ki so bile posredovane Zvezni republiki Nemčiji v dopisih z dne 6. februarja 2006 in z dne 2. marca 2006, ta pa je nanje odgovorila v dopisih z dne 5. aprila 2006 in z dne 12. maja 2006.
- 25 Zvezna republika Nemčija je svoje pripombe glede začetka uradnega postopka preiskave predložila v dopisu z dne 23. januarja 2006 (v nadaljevanju: dopis z dne 23. januarja 2006).
- 26 Komisija je v dopisu z dne 6. februarja 2006 zaprosila za dodatne informacije, ki jih je Zvezna republika Nemčija poslala v dopisu z dne 5. aprila 2006, evidentiranim 7. aprila 2006. Komisija je 19. julija 2006 Nemčijo še enkrat zaprosila za dodatne informacije, ta pa je na to odgovorila z dopisom z dne 25. septembra 2006.

6. Izpodbijana odločba

- ²⁷ Komisija je 24. januarja 2007 sprejela Odločbo Komisije 2007/492/ES z dne 24. januarja 2007 o državni pomoči C 38/2005 (prej NN 52/2004) Nemčije za skupino Biria (UL L 183, str. 27, v nadaljevanju: izpodbijana odločba). V izreku izpodbijane odločbe je določeno:

„Člen 1

Državna pomoč [Zvezne republike Nemčije] v korist [družb Bike Systems], [Sachsen Zweirad] in Biri[a] GmbH (zdaj Biri[a] AG) ni združljiva s skupnim trgov. Pomoč vključuje naslednje ukrepe:

- a) Ukrep 1: tiha udeležba v [družbi Bike Systems] v višini 2.070.732 EUR. Element pomoči ustreza razliki med referenčno [obrestno] mero, plus 1.000 baznih točk in nadomestilom [za] tih[o] udeležb[o] (fiksna [obrestna] mera plus 50 % spremenljivega nadomestila);
- b) Ukrep 2: jamstvo v višini 4.480.000 EUR za [družbo Sachsen Zweirad]. Element pomoči ustreza razliki med referenčno [obrestno] mero, plus 800 baznih točk in obrestno mero, po kateri je bilo posojilo zagotovljeno;
- c) Ukrep 3: jamstvo v višini 19.900.000 EUR za [družbo Biria GmbH] (zdaj Biri[a] AG). Element pomoči ustreza razliki med referenčno [obrestno] mero plus 700 baznih točk in obrestno mero, po kateri je bilo posojilo zagotovljeno.

Člen 2

1. [Zvezna republika Nemčija] sprejme vse potrebne ukrepe, da prejemnica vrne pomoč, navedeno v členu 1 in dano na razpolago nezakonito.

2. Tiha udeležba in jamstvo za [družbo Biria GmbH] (zdaj Biri[a] AG) se prekineta v roku dveh mesecev po objavi te odločbe.

[...]

²⁸ Razlogi v podporo izpodbijani odločbi so v bistvu naslednji. Komisija je glede ukrepa 1 menila, da je bila za udeležbo gbb odgovorna država in da je ugodneje obravnavala družbo Bike Systems, ker je ta ne bi mogla pridobiti na trgu pod istimi pogoji. Na podlagi točke 3.2 svojega obvestila o uporabi členov 87 ES in 88 ES za državne pomoči v obliki jamstev (UL 2000, C 71, str. 14) je menila, da bi bilo treba celoto te udeležbe šteti za element pomoči, ker je bila družba Bike Systems ob ponudbi udeležbe v težavah in je bilo s tem povezano tveganje takšno, da noben investitor v tržnem gospodarstvu ne bi ponudil take udeležbe. Glede ukrepov 2 in 3 je Komisija menila, da so bili upravičenci velika podjetja, ki so bila v času dodelitve zadevnih jamstev v težavah na podlagi meril iz smernic iz leta 1999, zlasti tistih iz odstavka 6. Navedena jamstva naj torej ne bi bila predmet odobrene sheme pomoči, ampak bi se morala priglasiti Komisiji za vsak primer posebej. Poleg tega je glede ukrepov 1, 2 in 3 ugotovila, da se niso uporabile izjeme iz člena 87(2) in (3) ES in da ji zlasti ni bila dana nobena informacija, predvsem glede izvedbe načrta prestrukturiranja, kot to zahtevajo smernice iz leta 1999. Komisija je glede ukrepov 2 in 3 med drugim v izpodbijani odločbi navedla, da ker je družba Sachsen Zweirad aprila 1996 in marca 1998 prejela pomoč za prestrukturiranje, pri dodelitvi zadevnih dveh jamstev ni bilo upoštevano načelo enotne

pomoči, ker je preteklo manj kot 10 let od konca prestrukturiranja in v obravnavani zadevi ni šlo za izjemne okoliščine. Komisija torej meni, da smernice iz leta 1999 niso bile upoštevane.

Postopek in predlogi strank

- 29 Dežela Saška na eni strani ter družbi MB Immobilien in MB System na drugi strani sta v sodnem tajništvu Splošnega sodišča 5. in 16. aprila 2007 vložile tožbi, zavedeni pod številčkama zadev T-102/07 in T-120/07.
- 30 Družba MB Immobilien je z ločenim aktom v sodnem tajništvu Splošnega sodišča 13. avgusta 2007 vložila predlog za izdajo začasne odredbe, katere predmet je bil odlog izvršitve izpodbijane odločbe. Ta predlog je bil s sklepom predsednika Splošnega sodišča z dne 11. oktobra 2007 zavrjen, odločitev o stroških pa je bila pridržana.
- 31 S sklepom predsednika četrtega senata Splošnega sodišča z dne 24. novembra 2008 sta bili zadevi T-102/07 in T-120/07 združeni za ustni postopek in izdajo skupne sodbe v skladu s členom 50 Poslovnika Splošnega sodišča.
- 32 Dežela Saška v zadevi T-102/07 Splošnemu sodišču predlaga, naj:
- izpodbijano odločbo v delu, v katerem se nanaša na ukrepa 2 in 3, razglasi za nično;

– Komisiji naloži plačilo stroškov.

33 Družbi MB Immobilien in MB System v zadevi T-120/07 Splošnemu sodišču predlaga, naj:

– izpodbijano odločbo razglasi za nično;

– Komisiji naloži plačilo stroškov.

34 Komisija v zadevi T-102/07 Splošnemu sodišču predlaga, naj:

– tožbo zavrne;

– deželi Saški naloži plačilo stroškov.

35 Komisija v zadevi T-120/07 Splošnemu sodišču predlaga, naj:

– tožbo zavrne;

- družbama MB Immobilien in MB System naloži plačilo stroškov.

Pravo

- ³⁶ Tožba v zadevi T-102/07 se nanaša na tri tožbene razloge. Prvi se nanaša na kršitev prava Skupnosti, ki temelji na napačni razlagi odobrene sheme pomoči. Ta razlog ima tri dele. V prvem dežela Saška zatrjuje neuporabo ustreznega ukrepa E 16/94. V drugem delu zatrjuje pomanjkljivo obrazložitev. V tretjem delu zatrjuje, da zadevna podjetja niso podjetja v težavah v smislu odobrene sheme pomoči. Drugi tožbeni razlog se nanaša na napačno presojo dejanskega stanja glede težav zadevnih podjetij. Ta razlog sestavljata dva dela. Dežela Saška v prvem delu trdi, da je izpodbijana odločba v nasprotju s prakso Komisije. V drugem se sklicuje na napačno presojo meril iz odstavka 6 smernic iz leta 1999. Tretji razlog se nanaša na pomanjkljivo obrazložitev glede zneska pomoči.
- ³⁷ Tudi tožba v zadevi T-120/07 se nanaša na tri tožbene razloge. Prvi se nanaša na kršitev prava Skupnosti zaradi napačne razlage odobrene sheme pomoči. Drugi se nanaša na napačno presojo dejanskega stanja glede težav podjetij, ki so prejela pomoč. Tretji se nanaša na kršitev obveznosti obrazložitve. Ta razlog ima štiri dele. V prvem družbi MB Immobilien in MB System trdita, da je Komisija brez obrazložitve odstopila od smernic iz leta 1999. V drugem delu zatrjujeta, da je obrazložitev na podlagi ustreznega ukrepa E 16/94 nezadostna. V tretjem trdita, da Komisija ni obrazložila svoje odločbe o neuporabi ustreznega ukrepa E 16/94. V četrtem delu navajata, da obrazložitev glede določitve zneska pomoči, ki jo je treba vrniti, vsebuje resne napake.

- 38 Ugotoviti je treba, da se trditve, ki jih v tožbi v zadevi T-102/07 navaja dežela Saška, in trditve družb MB Immobilien in MB System v tožbi v zadevi T-120/07 precej prekrivajo, čeprav se očitki dežele Saške nanašajo le na ukrepa 2 in 3, medtem ko se očitki družb MB Immobilien in MB System nanašajo tudi na ukrep 1. Njihovi očitki se, prvič, glede ukrepov 2 in 3 v bistvu nanašajo na kršitev odobrene sheme pomoči, ker je Komisija, namesto da bi uporabila ozko opredelitev pojma podjetja v težavah iz ustreznega ukrepa E 16/94, uporabila opredelitev iz smernic iz leta 1999, ter zlasti znake, navedene v njihovem odstavku 6. Drugič, tožeče stranke trdijo, da je Komisija storila očitne napake pri presoji, in sicer s tem, da je podjetja, ki so prejela pomoč, opredelila kot podjetja v težavah. Tretjič, šlo naj bi za kršitev obveznosti obrazložitve. V tem vrstnem redu bodo njihovi očitki obravnavani v nadaljevanju.

1. Očitki glede neuporabe pojma podjetja v težavah iz ustreznega ukrepa E 16/94

Trditve strank

- 39 Tožeče stranke ne prerekajo, da so podjetja v težavah izključena iz programa regionalnih pomoči na podlagi odobrene sheme pomoči. V bistvu pa trdijo, da bi morala Komisija svojo analizo, po kateri so bila podjetja, ki so imela ugodnosti na podlagi ukrepov 2 in 3, v težavah, opraviti z uporabo meril ustreznega ukrepa E 16/94, ne pa meril iz odstavkov od 4 do 6 smernic iz leta 1999, ki naj bi bila širša.
- 40 Dežela Saška meni, da bi morala Komisija ukrepa 2 in 3 glede na sodno prakso preizkusiti na podlagi pogojev, določenih v odobreni shemi pomoči (sodba Sodišča z dne 5. oktobra 1994 v zadevi Italija proti Komisiji, C-47/91, Recueil, str. I-4635). Vendar je Komisija v izpodbijani odločbi neskladnost ukrepov 2 in 3 z odobreno shemo pomoči ugotovila na podlagi meril iz odstavka 6 smernic iz leta 1999, in ne na podlagi

opredelitve pojma podjetja v težavah iz ustreznega ukrepa E 16/94. Komisija naj bi tako precenila obseg svojega pooblastila za odločanje po prostem preudarku v okviru dejanske uporabe sheme pomoči, ki jo je predhodno odobrila.

- 41 Dežela Saška opozarja, da odobrena shema pomoči zagotavlja dve vrsti jamstvenih programov: program regionalnih pomoči in program pomoči za reševanje in prestrukturiranje. Ukrepa 2 in 3 naj bi se odobrila v okviru programa regionalnih pomoči, tako da bi se morala uporabiti opredelitev pojma podjetja v težavah, ki izhaja iz ustreznega ukrepa E 16/94.
- 42 Prvič, dežela Saška se opira na razlago obstoječih dejstev in na izmenjavo dopisov pred sprejetjem smernic iz leta 1999.
- 43 Tako zatrjuje, da je bil pojem „podjetje v težavah“ prvič opredeljen v odločbi SG (93) D/9273 kot vsako podjetje, katerega porok – kot skrben gospodarski subjekt – ve ali bi moral vedeti, da je v težavah.
- 44 Po mnenju dežele Saške je Komisija v Odločbi 96/475 o jamstvih za načrte prestrukturiranja v korist velikim podjetjem v težavah, dodeljenih v okviru jamstvenih shem več nemškimi deželami, med njimi deželi Saški, menila, da bi morala biti dodelitev jamstev velikim podjetjem v težavah predmet posamezne priglasitve. Iz tega je razvidno, da je bilo v okviru programa pomoči za reševanje in prestrukturiranje na podlagi odobrene sheme pomoči jamstva mogoče dodeliti le MSP v težavah. Po mnenju dežele Saške se to ni nanašalo na program regionalnih pomoči na podlagi odobrene sheme pomoči, kar je bilo potrjeno v dopisu z dne 19. decembra 1996 (glej točko 6 zgoraj).

- 45 Dežela Saška poleg tega trdi, da je iz razlage dopisov, ki sta si jih izmenjali Zvezna republika Nemčija in Komisija, kot je dopis z dne 2. marca 1998 (glej točko 7 zgoraj), razvidno, da so programi jamstev obstajali v več deželah ter tudi na zvezni ravni. Zaradi pomembnosti ukrepa, s katerim je zagotovljena regionalna pomoči, bi bilo treba najti delovno opredelitev pojma „zdravo podjetje“. Po mnenju dežele Saške je bilo to iskanje opredelitve predmet več razprav in dolgotrajne izmenjave dopisov med Komisijo in Zvezno republiko Nemčijo, ki se je končala šele s predlogom Komisije o opredelitvi pojma podjetja v težavah v ustreznem ukrepu E 16/94.
- 46 V ustreznem ukrepu E 16/94 naj bi bilo še enkrat opredeljeno, katera podjetja niso upravičena do regionalnih pomoči. Od tedaj naj do regionalnih pomoči ne bi bila upravičena podjetja, ki izpolnjujejo jasna merila, naknadno povzeta v odstavku 5 smernic iz leta 1999, in podjetja, pri katerih obstaja tveganje poziva za izpolnitev jamstva. Ta opredelitev od takrat ni bila spremenjena.
- 47 Dežela Saška trdi tudi, da je Komisija v dopisu z dne 11. novembra 1998 (glej točko 10 zgoraj) navedla, da vprašanje opredelitve pojma podjetja v težavah še ni bilo dokončno pojasnjeno, da pa bi se morala zaradi pravne varnosti uporabiti merila iz ustreznega ukrepa E 16/94.
- 48 Drugič, dežela Saška trdi, da je na podlagi izmenjave dopisov med Zvezno republiko Nemčijo in Komisijo po sprejetju smernic iz leta 1999 razvidno, da ni bilo nobene spremembe glede uporabe pojma podjetja v težavah iz ustreznega ukrepa E 16/94, kot se uporablja za program regionalnih pomoči na podlagi odobrene sheme pomoči.
- 49 Po mnenju dežele Saške se dopis z dne 1. decembra 1999 nanaša izključno na pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah. To naj bi tako veljalo tudi za dopis z dne 20. januarja 2000, v katerem je Zvezna republika Nemčija sprejela ustrezne

ukrepe, določene v točki 6 smernic iz leta 1999, ker naj bi se ti prav tako nanašali le na sheme pomoči za reševanje in prestrukturiranje. Iz tega dopisa naj bi bilo razvidno tudi, da bi se morala za mala in srednje velika podjetja v težavah uporabiti opredelitev iz odstavka 5 smernic iz leta 1999.

- 50 Dokumenti, predloženi z dopisom z dne 30. junija 2000, naj bi se prav tako izključno nanašali na sheme pomoči za reševanje in prestrukturiranje. Na kontrolnem seznamu naj bi bili v točki 3.5 povzeti programi ali deli programov, namenjeni regionalni pomoči. Nasprotno naj bi bile v točki 4 urejene izključno pomoči za reševanje in prestrukturiranje. To naj bi prav tako veljalo za naknadne spremembe točke 4, ki naj bi bile predmet izmenjave nadaljnjih dopisov med Komisijo in nemško vlado.
- 51 Tretjič, dežela Saška meni, da uporaba obeh, nekoliko različnih opredelitev pojma podjetja v težavah v okviru programa regionalnih pomoči in programa pomoči za reševanje in prestrukturiranje na podlagi odobrene sheme pomoči izhaja iz različnih ciljev teh programov.
- 52 Namen programa pomoči za reševanje in prestrukturiranje naj bi bil zagotoviti, da bi lahko le MSP, ki izpolnjujejo merila iz odstavka 5 smernic iz leta 1999, prejela pomoč za reševanje in prestrukturiranje. Dežela Saška navaja, da bi lahko podjetja v primeru programa regionalne pomoči prejela regionalno pomoč, če ne bi bila v težavah, na podlagi ustreznega ukrepa E 16/94, to je na podlagi jasno opredeljenih meril, ki ustrezajo merilom iz odstavka 5 smernic iz leta 1999, ali če ne bi bilo verjetno, da bo prišlo do poziva za izpolnitev jamstva.
- 53 Nazadnje, dežela Saška trdi, da so znaki težav podjetja iz odstavka 6 smernic iz leta 1999 preveč nejasni, da bi jih lahko države članice uporabile kot merila za presojo skladnosti ukrepa načrtovane pomoči z obstoječo shemo.

- 54 Družbi MB Immobilien in MB System trdita, da bi morala Komisija v zvezi z njima preizkusiti ukrepa 2 in 3 glede na pogoje odobrene sheme pomoči, in se v zvezi s tem prav tako sklicujeta na ustrezni ukrep E 16/94. Poudarjata, da so pogoji, postavljeni v ustreznem ukrepu E 16/94, ožji od pogojev iz smernic iz leta 1999. Namesto uporabe znakov v smislu navedenih smernic naj bi bilo v tej zadevi uporabno merilo proračunskega prava iz ustreznega ukrepa E 16/94. Na podlagi tega merila se ne bi smela dodeliti jamstva, če bi bilo z veliko verjetnostjo pričakovati poziv poroku. Zvezna republika Nemčija naj bi sprejela to opredelitev, tako dežela Saška kot upravičenci do pomoči pa bi morali upoštevati, da se je odobrena shema pomoči uporabljala kot posebna shema.
- 55 Družbi MB Immobilien in MB System trdita, da se sprejetje odobrene sheme pomoči glede na smernice iz leta 1999 nanaša le na program pomoči za reševanje in prestrukturiranje. Komisija naj bi predlagala, da se priglasijo vsa jamstva velikim podjetjem ne glede na njihov namen, vendar naj ne bi navedla, da je Zvezna republika Nemčija ta predlog zavrnila. To vprašanje še ni bilo dokončno razjasnjeno.
- 56 Po mnenju družb MB Immobilien in MB System se lahko jamstva v podporo ukrepom za prestrukturiranje in reševanje v korist podjetja v težavah v smislu odobrene sheme pomoči, dodelijo le MSP. Za regionalne pomoči v obliki pomoči za tekoče poslovanje in pomoči za naložbe, kot je navedeno v ustreznem ukrepu E 16/94, bi bilo treba uporabiti stroge ukrepe iz odstavka 5 smernic iz leta 1999, dopolnjene z dvojnimi pogojem iz proračunskega prava, na podlagi katerega se jamstvo ne sme dodeliti, če je zelo verjetno, da se bo moralo izpolniti in da je zato jamstva mogoče dodeliti podjetjem v težavah le, če porok na podlagi strokovne študije, ki jo izdelata neodvisni strokovnjak s področja računovodstva, ugotovi, da ima podjetje, ki je prejelo pomoč, ob upoštevanju zajamčenega posojila dobre možnosti za nadaljevanje svoje dejavnosti. Poleg tega v zvezi z obveznostjo priglasitve pomoči za reševanje in prestrukturiranje velikih podjetij v težavah, ki je razvidna iz Odločbe 96/475, družbi MB Immobilien in MB System trdita, da jo je Zvezna republika Nemčija sprejela le glede dveh programov za Baden - Württemberg (Nemčija) in Hamburg (Nemčija). V zvezi s programom regionalnih pomoči naj Odločba 96/475 ne bi vplivala na odobreno shemo pomoči. Zato

naj bi merilo, na podlagi katerega se preveri dopustnost takih jamstev, ostalo zgoraj navedeno proračunsko merilo in naj ga ne bi nadomestili znaki iz smernic iz leta 1999.

- 57 Komisija je te očitke zavrnila. Prereka uporabnost ustreznega ukrepa E 16/94 in trdi, da je v izpodbijani odločbi pravilno uporabila merila iz odstavkov od 4 do 6 smernic iz leta 1999.

Presoja Splošnega sodišča

- 58 Ugotoviti je treba, da tožeče stranke ne prerekajo, da podjetja v težavah niso upravičena do regionalnih pomoči na podlagi odobrene sheme pomoči. Trdijo pa, da Komisija izpodbijane odločbe v zvezi z ukrepoma 2 in 3 ne bi smela opreti na opredelitev pojma podjetja v težavah, ki izhaja iz odstavkov od 4 do 6 smernic iz leta 1999, da bi tako zadevna podjetja izključila iz programa regionalnih pomoči, ampak bi morala uporabiti opredelitev iz ustreznega ukrepa E 16/94, ki je ožja. Zvezna republika Nemčija naj namreč ne bi sprejela te domnevno širše opredelitve iz smernic iz leta 1999 za program regionalnih pomoči na podlagi odobrene sheme pomoči. Poleg tega naj bi bili znaki iz odstavka 6 smernic iz leta 1999 preveč nejasni, da bi lahko države članice presodile skladnost finančnih ukrepov z odobreno shemo pomoči.
- 59 V zvezi z diskrecijsko pravico Komisije je treba opozoriti, da ko je Komisija seznanjena s posamezno pomočjo, za katero se zatrjuje, da se je dodelila na podlagi uporabe predhodno odobrenega programa, te pomoči ne more takoj preizkusiti glede na Pogodbo ES. Pred začetkom vsakega postopka mora najprej preveriti, ali je pomoč zajeta v splošni shemi in ali izpolnjuje pogoje, določene v njeni odločbi o odobritvi. Če ne bi ravnala tako, bi lahko s preizkusom vsake posamezne pomoči povzročila dvom o svoji odločbi o odobritvi sheme pomoči, ki naj bi že bila predmet preizkusa v smislu člena 87 ES (glej v tem smislu zgoraj v točki 40 navedeno sodbo Italija proti Komisiji, točka 24).

- 60 Pomoč, ki pomeni strogo in predvidljivo uporabo pogojev, določenih v odločbi o odobritvi splošne sheme pomoči, se torej šteje za obstoječo pomoč, ki je ni treba priglasiti Komisiji niti preizkusiti v smislu člena 87 ES (sodba Sodišča z dne 16. maja 2002 v zadevi ARAP in drugi proti Komisiji, C-321/99 P, Recueil, str. I-4287, točka 83, in sodba Splošnega sodišča z dne 18. novembra 2004 v zadevi Ferriere Nord proti Komisiji, T-176/01, ZOdl., str. II-3931, točka 51).
- 61 Nasprotno, ukrepi, ki jih ne zajemajo navedene splošne sheme pomoči, pomenijo nove pomoči, katerih združljivost s skupnim trgom mora preizkusiti Komisija. Iz člena 2 Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [88] ES (UL L 83, str. 1) je namreč razvidno, da „mora država članica vsak načrt za dodeljevanje nove pomoči pravočasno prijaviti Komisiji“.
- 62 Poleg tega je treba poudariti, da odločba Komisije o skladnosti pomoči z zadevno shemo spada v izpolnjevanje njene obveznosti zagotoviti uporabo členov 87 ES in 88 ES. Torej preizkus skladnosti pomoči s to shemo, ki ga opravi Komisija, ne pomeni dejanja, ki presega okvir njenih pristojnosti. Zato presoja Komisije ne more biti omejena s presojo nacionalnih organov, ki so dodelili pomoč.
- 63 Glede trditve, da Zvezna republika Nemčija ne bi sprejela opredelitve podjetij v težavah, kot izhaja iz odstavkov od 4 do 6 smernic iz leta 1999, za program regionalnih pomoči na podlagi odobrene sheme pomoči, je iz člena 17(1) Uredbe št. 659/1999 razvidno, da Komisija od države članice pridobi vse potrebne podatke za pregled veljavnih shem pomoči na podlagi člena 88(1) ES. Če Komisija glede na predložene podatke ugotovi, da veljavna shema pomoči ni ali ni več združljiva s skupnim trgom, na zadevno državo članico naslovi priporočilo, v katerem ji predlaga sprejetje primer- nih ukrepov za spremembo ali odpravo veljavne sheme pomoči v skladu s členom 18 Uredbe št. 659/1999.

- 64 V zvezi s tem je iz člena 19 Uredbe št. 659/1999 razvidno, da „[č]e zadevna država članica sprejme predlagane ukrepe in o tem obvesti Komisijo, Komisija to zabeleži in o tem obvesti državo članico“. Ta člen določa tudi, da „državo članico to sprejetje zavezuje, da primerne ukrepe tudi izvaja“.
- 65 V tej zadevi je Zvezna republika Nemčija v skladu z ustreznimi ukrepi iz smernic iz leta 1999 (glej točko 4 zgoraj) Komisiji v dopisu z dne 1. decembra 1999 predložila seznam shem pomoči, ki so ostale v veljavi po 30. juniju 2000 in ki jih je bilo treba na podlagi tega dopisa uskladiti z ustreznimi ukrepi. Odobrena shema pomoči je na tem seznamu. Zvezna republika Nemčija je v dopisu z dne 20. januarja 2000 sprejela ustrezne ukrepe, predlagane v točki 6 smernic iz leta 1999.
- 66 Po mnenju tožečih strank pa je Zvezna republika Nemčija sprejela le ustrezne ukrepe za sheme pomoči za reševanje in prestrukturiranje in zato le za program pomoči za reševanje in prestrukturiranje odobrene sheme pomoči. Na podlagi tega sklepajo, da je opredelitev pojma podjetja v težavah iz ustreznega ukrepa E 16/94 tista, ki se uporablja za program regionalnih pomoči na podlagi odobrene sheme pomoči.
- 67 To razlogovanje je treba zavrniti.
- 68 Komisija namreč pravilno navaja, da v dopisih Zvezne republike Nemčije, vloženi v spis, ni razlikovanja med različnimi programi na podlagi odobrene sheme pomoči. Ta je med drugim brez dodatnih pojasnil navedena v dopisu z dne 1. decembra 1999. Dopis z dne 20. januarja 2000 je prav tako splošen. Ni bilo torej ugotovljeno, da obstaja kakršna koli izrecna izključitev uporabe smernic iz leta 1999 za program regionalnih pomoči odobrene sheme pomoči.

- 69 Poleg tega je na kontrolnem seznamu, ki je, kot je razvidno iz dopisa z dne 30. junija 2000, sestavni del nemških jamstvenih shem in vsebuje ustrezne ukrepe glede teh shem, zlasti v njegovi točki 4.1, izrecno navedena obveznost posamezne priglasitve v primeru pomoči za reševanje in prestrukturiranje, namenjenih velikim podjetjem v težavah v smislu smernic iz leta 1999. Iz točke 4.1 kontrolnega seznama je torej razvidno, da je Zvezna republika Nemčija sprejela, da morajo biti vsa jamstva, ki jih je mogoče opredeliti kot pomoč za reševanje in prestrukturiranje (razen jamstev, dodeljenih v okviru sheme pomoči MSP, ki izpolnjujejo vsaj eno od treh meril iz odstavka 5 smernic iz leta 1999, glej točko 78 spodaj), predmet posamezne priglasitve Komisiji v skladu s smernicami iz leta 1999.
- 70 Res je, da so se zadevni dopisi, kot navaja dežela Saška, v nekaterih pogledih nanašali na „sheme pomoči za reševanje in prestrukturiranje“. V dopisu z dne 1. decembra 1999 je na primer navedena uskladitev s smernicami iz leta 1999, in sicer vseh „obstojećih shem pomoči za reševanje in prestrukturiranje“ v veljavi po 30. juniju 2000. Enako velja za kontrolni seznam. To je vsekakor v skladu z besedilom točke 6.3 smernic iz leta 1999, ki zahteva uskladitev „obstojećih shem pomoči za reševanje in prestrukturiranje glede na te smernice“.
- 71 V nasprotju s trditvijo dežele Saške pa to sklicevanje na „sheme pomoči za reševanje in prestrukturiranje“ kljub temu ne pomeni, da so bili ustrezni ukrepi, ki jih je sprejela Zvezna republika Nemčija, omejeni na program pomoči za reševanje in prestrukturiranje odobrene sheme pomoči.
- 72 Tudi ob predpostavki, da se je navedeno sprejetje ustreznih ukrepov v smernicah iz leta 1999 nanašalo le na obstoječe sheme pomoči za reševanje in prestrukturiranje, to ne pomeni, da bi lahko dežela Saška odstopila od smernic iz leta 1999, ko je podjetjem, ki naj bi bila v težavah – potem ko so začele veljati, 9. oktobra 1999 in po tem, ko je Zvezna republika Nemčija sprejela ustrezne ukrepe, vsebovane v njih – dodelila finančne ugodnosti. To je res, tudi če naj bi navedene ugodnosti *a priori* izpolnjevale

pogoje obstoječe sheme regionalnih pomoči za območje, ki je, kot je navedeno v točki 10 obrazložitve izpodbijane odločbe, upravičeno do pomoči v smislu člena 87(3)(a) ES.

- 73 V zvezi s tem je treba opozoriti, da izjema iz člena 87(3)(a) in (c) ES, ki se nanaša na regionalne pomoči, glede zadevnih pomoči za reševanje zahteva obstoj resničnega načrta za prestrukturiranje, tako da bi bili pozitivni učinki pomoči na regionalni razvoj lahko trajni (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 21. marca 1991 v zadevi Italija proti Komisiji, C-305/89, Recueil, str. I-1603, točka 36) in bi lahko izničili učinke izkrivljanja konkurence.
- 74 Prav tako je iz odstavka 3 smernic iz leta 1999, ki jih je morala sprejeti Komisija za izvajanje široke diskrecijske pravice, ki jo ima v okviru uporabe člena 87(3) ES, in jih mora upoštevati (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 15. junija 2005 v zadevi Regione autonoma della Sardegna proti Komisiji, T-171/02, ZOdl., str. II-2123, točki 94 in 95 ter navedena sodna praksa), razvidno, da je „[d]ržavna pomoč za reševanje podjetij v težavah pred stečajem in za pomoč pri njihovem prestrukturiranju lahko zakonita le pod določenimi pogoji“. Zato smernice iz leta 1999, zlasti v odstavku 17, določajo dolžnost predhodne priglasitve Komisiji kakršnega koli finančnega prispevka, ki ga podjetju v finančnih težavah da država ali zanj prevzame jamstvo, in bo zato Komisija v okviru preizkusa te priglasitve upoštevala regionalni vidik iz člena 87(3)(a) in (c) ES, kot je razvidno iz odstavkov 19 in 20 navedenih smernic.
- 75 Iz zgoraj navedenega je razvidno, da bi morala Zvezna republika Nemčija ob nastanku dejanskega stanja pred dodelitvijo pomoči velikemu podjetju, ki se je znašlo v vsaj problematičnih ekonomskih razmerah, pri čemer ni mogoče zanikati, da je bilo tako v primeru skupine Biria, najprej opredeliti, ali je šlo za podjetje v težavah na podlagi meril iz odstavkov od 4 do 6 smernic iz leta 1999. Če je bilo tako, je bila zadevna pomoč predmet obveznosti posamezne priglasitve.

- 76 Prav tako je razvidno, da je treba trditev tožečih strank glede obstoja posebne opredelitve pojma podjetja v težavah v okviru programa regionalnih pomoči na podlagi odobrene sheme pomoči zavrniti. Sprejetje vzporednega obstoja različnih opredelitev pojma podjetja v težavah bi lahko namreč pripeljalo do položaja, v katerem bi lahko podjetje, ki je na podlagi smernic iz leta 1999 v težavah, kljub temu prejelo državno pomoč, ne da bi jo bilo treba priglasiti in ne da bi se pri tem upoštevale smernice iz leta 1999. Vendar bi bil tak položaj v nasprotju z zgradbo člena 87(1) in (3) ES ter člena 88(3) ES, kot je pojasnjeno v smernicah iz leta 1999 (glej točko 74 zgoraj).
- 77 Dalje, glede trditev tožečih strank, na podlagi katerih so znaki iz odstavka 6 smernic iz leta 1999 preveč nejasni, da bi jih lahko država članica uporabila v okviru presoje skladnosti načrtovane pomoči z obstoječo shemo, je treba opozoriti, kot pravilno navaja Komisija, da mora država članica ob dvomu glede opredelitve stanja podjetja, ki prejme pomoč, zadevni ukrep priglasiti.
- 78 Poleg tega je treba glede trditev tožečih strank o primerjavi med merili ustreznega ukrepa E 16/94 in tistimi iz odstavka 5 smernic iz leta 1999 ter dejstvu, da se je pri dopisovanju med Komisijo in Zvezno republiko Nemčijo, ki je potekalo po sprejetju smernic iz leta 1999, sklicevalo le na merila navedenega odstavka 5, poudariti, da je iz besedila smernic iz leta 1999, zlasti iz točke 4 (glej točko 3 zgoraj), jasno razvidno, da so odobrene sheme pomoči podjetjem v težavah le še tiste, ki se nanašajo na MSP. Iz tega je prav tako razvidno, da so za presojo, ali so ta v težavah, upoštevna le stroga merila iz odstavka 5 smernic iz leta 1999. Kadar se ta stroga merila ne uporabijo, je obvezna posamezna priglasitev. Čeprav bi dopisovanje med Komisijo in Zvezno republiko Nemčijo po sprejetju smernic iz leta 1999 torej lahko vsebovalo razpravo glede opredelitve podjetja v težavah, kot je razvidna iz odstavka 5 smernic iz leta 1999, da bi bilo mogoče opredeliti okvir, v katerem je bilo treba presoditi sheme pomoči, ki so bile še odobrene, iz tega ni mogoče sklepati, kot naj bi trdile tožeče stranke, da Zvezna

republika Nemčija ni sprejela te opredelitve niti da je zavrnila možnost uporabe opredelitve podjetja v težavah iz odstavka 6 smernic iz leta 1999 zunaj posebnega okvira shem pomoči za reševanje in prestrukturiranje za MSP.

- 79 Nazadnje je treba pojasniti tudi, da se je Zvezna republika Nemčija, kot trdi Komisija in kot je razvidno iz dopisa z dne 23. januarja 2006, strinjala s presojo ukrepov 2 in 3 glede na odstavek 6 smernic iz leta 1999. Poleg tega niti iz izpodbijane odločbe niti iz spisa ni razvidno, da se je Zvezna republika Nemčija v okviru upravnega postopka sklicevala na ustrezn ukrep E 16/94, poleg tega tožeče stranke ne trdijo nasprotno.
- 80 Iz zgoraj navedenega je razvidno, da se dopisovanje med Komisijo in Zvezno republiko Nemčijo, ki je potekalo pred letom 1999, ne sme upoštevati. Prav tako je treba odstopiti od domnevno preozke opredelitve pojma podjetja v težavah iz ustreznega ukrepa E 16/94, ker ta za rešitev obravnavanega spora ni upoštevna.
- 81 Zato Komisija ni kršila prava Skupnosti niti odobrene sheme pomoči, ko je stanje zadevnega podjetja v izpodbijani odločbi presodila na podlagi meril smernic iz leta 1999, vključno z njihovim odstavkom 6, in ne na podlagi meril iz ustreznega ukrepa E 16/94.
- 82 Očitke v okviru tožb v zadevah T-102/07 in T-120/07, ki se nanašajo na kršitev odobrene sheme pomoči v zvezi s tem, je torej treba zavriniti.

2. Očitki glede opredelitve podjetij, upravičencev do pomoči, kot podjetij v težavah

- 83 Prvič, družbi MB Immobilien in MB System trdita, da podjetje Bike Systems, upravičeno do ukrepa 1, marca 2001 ni bilo v težavah. Ker se odobrena shema pomoči nanaša na državna jamstva in ker gre pri ukrepu 1 za tiho udeležbo, ki je bila dodeljena zunaj tega okvira, družbi MB Immobilien in MB System ne nasprotujeta uporabi opredelitve pojma podjetja v težavah iz smernic iz leta 1999.
- 84 Drugič, dežela Saška in družba MB Immobilien trdita, da podjetji Sachsen Zweirad in Biria GmbH, upravičena do ukrepov 2 in 3, ob dodelitvi jamstev nista bili v težavah v smislu ustreznega ukrepa E 16/94. V zvezi s tem je iz zgoraj navedene analize razvidno, da je Komisija izpodbijano odločbo pravilno utemeljila na opredelitvi pojma podjetja v težavah iz smernic iz leta 1999. To kaže, da je treba očitke glede dejstva, da upravičena podjetja na podlagi meril iz ustreznega ukrepa E 16/94 niso bila v težavah, zavrniti kot brezpredmetne.
- 85 Tretjič, dežela Saška trdi, da podjetji Sachsen Zweirad in Biria GmbH marca 2003 oziroma decembra 2003 nista bili podjetji v težavah v smislu meril iz smernic iz leta 1999.
- 86 Poleg tega družbi MB Immobilien in MB System v njuni repliki podredno trdita tudi, da čeprav so se uporabile smernice iz leta 1999, je treba ugotoviti, da podjetji Sachsen Zweirad in Biria GmbH nista bili v težavah. Ta očitek pa je treba razglasiti za nedopusten zaradi kršitev člena 21 Statuta Sodišča in člena 44(1)(c) Poslovnika, na podlagi katerega mora biti v vsaki tožbi naveden predmet postopka in kratek povzetek tožbenih razlogov. Ta navedba mora biti namreč dovolj jasna in natančna, da toženi stranki omogoči pripravo obrambe, Splošnemu sodišču pa, da odloči o tožbi glede na okoliščine zadeve brez drugih dodatnih podatkov. Za zagotovitev pravne varnosti in dobrega delovanja pravosodja morajo biti bistvena dejstva in pravni okvir, na katerih

temelji tožba, vsaj na kratko, vendar dosledno in razumljivo predstavljena v besedilu same tožbe (sklep Splošnega sodišča z dne 11. julija 2005 v zadevi Internationaler Hilfsfonds proti Komisiji, T-294/04, ZOdl., str. II-2719, točka 23).

- 87 Iz tega je razvidno, da se bo preizkus morebitnih napak pri presoji Komisije na podlagi meril iz smernic iz leta 1999 glede položaja družb Sachsen Zweirad in Biria GmbH omejil na preizkus trditve, ki jih je v zvezi s tem podala deželna Saška.
- 88 V nadaljevanju je torej treba na podlagi smernic iz leta 1999 preizkusiti, ali Komisija ni storila očitne napake pri presoji s tem, da je, prvič, podjetje Bike Systems označila za podjetje, ki je bilo marca 2001 v težavah, in drugič, podjetji Sachsen Zweirad in Biria GmbH označila za podjetji, ki sta bili v težavah marca 2003 oziroma decembra 2003.

Vprašanje, ali je podjetje Bike Systems marca 2001 veljalo za podjetje v težavah

Trditve strank

- 89 Prvič, družbi MB Immobilien in MB System trdita, da razlogi, navedeni v točki 61 obrazložitve izpodbijane odločbe, iz katerih naj bi podjetje Bike Systems veljalo za podjetje v težavah, ne ustrezajo upoštevni merilom v smislu smernic iz leta 1999 in so pomanjkljivi. Sama Komisija naj bi ugotovila, da podjetje Bike Systems ni bilo v stečaju, vendar naj ne bi podala ugotovitve glede bilance stanja upravičenih podjetij in torej glede meril navedenih smernic. Poleg tega ne bi bilo mogoče avtomatično na podlagi omejenega prestrukturiranja sklepati, da je prihodnost podjetja nejasna, ampak naj bi bili zato potrebni obsežnejši dokazi. Poleg tega naj Komisija ne bi dovolj upoštevala dejstva, da je podjetje Bike Systems prevzelo zdravo podjetje. Ker je bila

namreč zamenjava lastnika del načrta prestrukturiranja, bi morala Komisija preizkusiti gospodarski pomen kupca, da bi lahko podala utemeljeno mnenje o prihodnosti podjetja. Poleg tega bi lahko, ni pa nujno, izgube oziroma negativni lastniški kapital kazali, da je podjetje v težavah, kot naj bi potrjevala merila iz smernic iz leta 1999.

- ⁹⁰ Drugič, družbi MB Immobilien in MB System trdita, da Komisija ni analizirala zavezujočega priporočilnega pisma (harte Patronatserklärung) podjetja Biria GmbH z dne 6. marca 2001 (v nadaljevanju: priporočilno pismo), čeprav se je Zvezna republika Nemčija v dopisu z dne 31. januarja 2005 sklicevala na obstoj tega dokumenta. Komisija bi morala upoštevati dejstvo, da je družba Biria GmbH dala jamstvo ggb glede obveznosti, nastalih na podlagi pogodbe o tihi udeležbi, in da bi se lahko ggb zato ob stečaju obrnila na podjetje, ki ni bilo podjetje v težavah. Komisija naj bi poleg tega priznala, da ni preučila priporočilnega pisma, ki ga je družba Biria GmbH dala družbi Bike Systems, čeprav je vedela zanj. Treba bi bilo razlikovati med zavezujočimi (harte Patronatserklärungen) in nezavezujočimi priporočilnimi pismi (weiche Patronatserklärungen). V okviru zavezujočega priporočilnega pisma naj bi bil porok odgovoren šele po tem, ko bi bil primarni dolžnik v stečaju, vendar sta vseeno oba solidarno odgovorna.

- ⁹¹ To razlogovanje naj ne bi bilo v nasprotju z dejstvom, ki naj bi ga v dopisu z dne 23. januarja 2006 navedla nemška vlada, ki se je strinjala s pojasnili Komisije, na podlagi katerih je tiha udeležba primerljiva s podrejenim posojilom, katerega tveganje je zaradi neobstoja zavarovanja večje od tveganja, povezanega s klasičnim bančnim posojilom, namenjenim financiranju naložbe, tako da mora biti nadomestilo za tako tiho udeležbo bistveno večje od referenčne obrestne mere Evropske unije, ki velja na dan dodelitve. Ko Komisija navaja, da ob upoštevanju te abstraktne izjave ni imela nobenega razloga za podrobnejšo preučitev pomena priporočilnega pisma in za

postavljanje vprašanj o tem, naj bi pozabila, da je vedela za to in da je bila torej dolžna državo članico poučiti ali ji vsaj postaviti vprašanja.

- 92 Tretjič, družbi MB Immobilien in MB System trdita, da Komisija ni upoštevala revizijskega poročila glede letne bilance stanja na 31. december 2002 in glede poslovnega poročila za leto 2002 za družbo Byke Systems (v nadaljevanju: poročilo o bilanci stanja za leto 2002 za družbo Byke Systems), ki ga je potrdil strokovnjak s področja računovodstva, za katero je vedela in v katerem je bilo navedeno, da prikaz in presoja sredstev v bilanci stanja z dne 31. decembra 2002 omogočata ugotovitev, da je prihodnost pozitivna. Komisija naj se nikoli ne bi sklicevala na plačilno sposobnost kupca. Družbi MB Immobilien in MB System prerokata trditve Komisije, da poročilo o bilanci stanja za leto 2002 za družbo Byke Systems ni imelo nobene vrednosti za presojo odločb, ki se nanašajo na poslovno leto 2001. Poleg tega naj bi pozneje sama uporabila to vrsto utemeljitve.
- 93 Četrtrič, zatrjujeta, da s trditvami Komisije glede obdobja po tem, ko je bila sprejeta izpodbijana odločba, te ni mogoče utemeljiti.
- 94 Komisija nasprotuje trditvam družb MB Immobilien in MB System.

Presoja Splošnega sodišča

- 95 Za uvod je treba pojasniti, da je iz tožbe v zadevi T-120/07 razvidno, da se očitki družb MB Immobilien in MB System, navajani v okviru drugega tožbenega razloga,

nanašajo, prvič, na opredelitev podjetja Bike Systems kot podjetja v težavah in, drugič, na opredelitev pomoči, zlasti na znesek pribitka, ki ga je uporabila Komisija.

- ⁹⁶ Glede opredelitve pomoči v ukrepu 1 je treba ugotoviti, da v drugem tožbenem razlogu ni nobene navedbe glede očitka družb MB Immobilien in MB System, oblikovanega v okviru tega tožbenega razloga v zadevi T-120/07, na podlagi katerega Komisija ni zadostno upoštevala, da se pri plačilu, ki je več kot 600 baznih točk večje od referenčne obrestne mere zadostno upošteva večje tveganje stečaja podjetja v težavah. Zato ga je treba v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 86 zgoraj, razglasiti za nedopustnega. Trditve glede opredelitve pomoči glede na tržno referenčno mero iz tretjega tožbenega razloga v zadevi T-120/07, ki se nanaša na pomanjkanje obrazložitve, bodo preučene v nadaljevanju, v okviru preizkusa očitkov v zvezi s pomanjkanjem obrazložitve v izpodbijani odločbi.
- ⁹⁷ Drugi tožbeni razlog v zadevi T-120/07 in preizkus morebitnih napak pri presoji se torej omejujeta na vprašanje, ali je Komisija storila napako pri presoji s tem, da je ocenila, da je bilo podjetje Bike Systems v času dodelitve ukrepa 1 na podlagi meril iz smernic iz leta 1999 podjetje v težavah.
- ⁹⁸ S tem v zvezi je treba spomniti, da preučitev, ki jo mora opraviti Komisija, obsega upoštevanje in oceno zapletenih ekonomskih dejstev in okoliščin. Ker sodišče Skupnosti s svojo oceno zapletenih ekonomskih dejstev in okoliščin ne more nadomestiti ocene Komisije, se mora Splošno sodišče pri nadzoru omejiti na preizkus spoštovanja postopkovnih pravil in pravil za obrazložitev, preizkus vsebinske pravilnosti dejstev ter na to, da ni bila storjena očitna napaka pri presoji in da niso bila zlorabljena pooblastila (glej sodbo Splošnega sodišča z dne 11. maja 2005 v združenih zadevah Saxonia Edelmetalle in ZEMAG proti Komisiji, T-111/01 in T-133/01, ZOdl., str. II-1579, točka 91 in navedena sodna praksa).

- 99 Glede položaja podjetja Bike Systems marca 2001 je treba opozoriti, da je Komisija v točki 61 obrazložitve izpodbijane odločbe navedla:

„[Podjetje] Bike Systems je sprejelo stečajni načrt in se izognilo stečaju. Prihodnost podjetja je bila nejasna, saj je bilo izvedeno le omejeno operativno prestrukturiranje. Glede na letno poročilo za leto 2001 je podjetje v tem letu še vedno imelo izgube. Lastniški kapital je bil še vedno negativen, čeprav to zaradi skritih rezerv ni povzročilo stečaja. [Podjetje] Bike Systems je zato treba obravnavati kot podjetje, ki je bilo v tistem času v težavah.“

- 100 Analiza položaja podjetja Bike Systems temelji torej na obstoju stečajnega načrta, na izvedbi njegovega omejenega prestrukturiranja, iz česar naj bi bilo razvidno, da je bila njegova prihodnost nejasna, na izgubah, navedenih v letnem poročilu iz leta 2001, in na negativnem lastniškem kapitalu.

- 101 Prvič, družbi MB Immobilien in MB System zatrjujeta, da teh dejavnikov ni v smernicah iz leta 1999 in da ne podpirajo pravno zadostno ugotovitve Komisije, da je bilo podjetje Bike Systems v težavah.

- 102 Te trditve ni mogoče sprejeti.

- 103 V zvezi z okvirom analize v smernicah iz leta 1999 je namreč treba opozoriti, da se njihov odstavek 4 omejuje na splošno navedbo, da se podjetje obravnava kot podjetje v težavah, če ni sposobno s svojimi finančnimi sredstvi ali s sredstvi, ki jih lahko pridobi od lastnikov/delničarjev oziroma upnikov, preprečiti izgub, ki naj bi ga, če javni organi ne bi posredovali, kratkoročno ali srednjeročno vodile k gotovemu gospodarskemu propadu.

- 104 Poleg tega je iz besedila odstavkov 5 in 6 smernic iz leta 1999 razvidno, da čeprav se za podjetje „v vsakem primeru“ šteje, da je podjetje v težavah, ko je znaten del njegovega osnovnega registriranega kapitala izgubljen, je mogoče tudi z drugimi znaki, kot so ti iz odstavka 6, dokazati, da je v finančnih težavah v smislu smernic iz leta 1999, tudi če ni izgubilo pomembnega dela osnovnega kapitala (glej v tem smislu in po analogiji sodbo Splošnega sodišča z dne 15. junija 2005 v zadevi Corsica Ferries France proti Komisiji, T-349/03, ZOdl., str. II-2197, točka 185).
- 105 Na podlagi te sodne prakse je mogoče sklepati, prvič, da je občutno zmanjšanje osnovnega kapitala zelo resen dejavnik, ki kaže na to, da se je podjetje znašlo v težavah, in drugič, da obstaja več gospodarskih dejavnikov, katerih neizčrpen seznam je v odstavku 6 smernic iz leta 1999 (glej uporabo besed „ki so“ v sodbi Corsica Ferries France proti Komisiji, navedeni v točki 104 zgoraj, točka 185), s katerimi je prav tako mogoče dokazati obstoj takega položaja, čeprav podjetje ni izgubilo bistvenega dela osnovnega kapitala ali ni insolventno v smislu odstavka 5 smernic iz leta 1999.
- 106 V obravnavani zadevi se izpodbijana odločba sklicuje na obstoj negativnega lastniškega kapitala, ki ga je mogoče v nasprotju s trditvijo družb MB Immobilien in MB System šteti za pomemben znak finančnih težav podjetja, tudi če ne obstajajo posebne okoliščine iz odstavka 5 smernic iz leta 1999.
- 107 V izpodbijani odločbi so tudi drugi znaki, zlasti nepretrgane izgube v letu, ki se nanaša na ukrep 1. Čeprav ta zadnji dejavnik ni naveden na neizčrpnem seznamu znakov iz odstavka 6, ki se nanaša na naraščanje izgub, njegove upoštevnosti v okviru analize finančnega položaja podjetja ni mogoče zanikati, če se nanaša na položaj pred dodelitvijo pomoči ali ob njej, čemur družbi MB Immobilien in MB System ne nasprotujeta.
- 108 Glede obstoja stečajnega načrta je iz pojasnil, ki sta jih družba MB System in Komisija predložili v odgovor na pisna vprašanja Splošnega sodišča v zadevi T-120/07,

razvidno, da je namen stečajnega postopka v nemškem pravu oživitve insolventnega podjetja, ko se je še vedno mogoče izogniti stečaju in se na podlagi tega postopka zahteva predložitev stečajnega načrta.

- 109 V zvezi s tem je treba opozoriti, da se odstavek 5(c) smernic iz leta 1999 sklicuje na okoliščino, v kateri podjetje, ki izpolnjuje „pogoje – na podlagi nacionalnega prava – biti predmet kolektivnega postopka zaradi insolventnosti“, kot na dejavnik, ki nakazuje, da ga je v vsakem primeru treba obravnavati kot podjetje v težavah. Res je, da položaj podjetja Bike Systems marca 2001 ni ustrezal položaju, opisanem v navedenem odstavku 5(c), ker to podjetje ni bilo več v postopku zaradi insolventnosti. Vendar kot je Komisija potrdila v odgovoru na pisna vprašanja Splošnega sodišča in na obravnavi, je v izpodbijani odločbi menila, da je stečajni načrt podjetju Bike Systems omogočil, da je izšlo iz insolventnosti, da pa je njegov položaj ostal oslavljen, zlasti ker je bilo izvedeno le omejeno prestrukturiranje, ta dejavnik pa se je upošteval kot znak težav na podlagi odstavka 6 smernic iz leta 1999.
- 110 Dalje, v zvezi z obsegom tega prestrukturiranja ob priznanju, da je bilo prvotno prestrukturiranje podjetja Bike Systems omejeno v smislu, da se ga ni dalo hitreje izvleči iz postopka zaradi insolventnosti, da bi lahko nadaljevalo svoje dejavnosti, in da je šlo torej predvsem za poravnavo dolgov, družba MB System trdi, da bi morala Komisija upoštevati, da je položaj podjetja, ki je izšlo iz postopka zaradi insolventnosti, podoben položaju nove družbe, ker nima več dolgov. Poleg tega so po mnenju družbe MB System upniki upali na sanacijo podjetja Bike Systems, saj so sprejeli stečajni načrt. Po mnenju podjetja Bike Systems, ker je bila skupina Biria druga na trgu, potem ko jo je prevzela zadnja, je imelo podjetje Bike Systems vsekakor drugačno gospodarsko prihodnost.
- 111 Kljub dejavnikom, ki sta jih navedli družbi MB Immobilien in MB System, je treba ugotoviti, da je bil postopek zaradi insolventnosti glede podjetja Bike Systems končan šele decembra 2000, to je le tri mesece pred dodelitvijo ukrepa 1. V teh okoliščinah in ob upoštevanju dejstva, da je šlo v bistvu za prestrukturiranje dolgov brez večjih operativnih sprememb, Splošno sodišče meni, da bi lahko Komisija, ne da bi storila očitno napako pri presoji, sklepala, da je položaj podjetja Bike Systems marca 2001

ostal oslabljen in da je bila njegova prihodnost nejasna, ne glede na zaupanje, ki so ga lahko izkazale banke glede te prihodnosti.

- 112 Glede domnevnega neupoštevanja položaja zdravega kupca podjetja Bike Systems, očitek ki se, kot je razvidno iz odgovora na pisna vprašanja Splošnega sodišča, nanaša na vključitev podjetja Bike Systems v skupino Biria v obdobju prestrukturiranja, je treba ugotoviti, da trditev družb MB Immobilien in MB System ni dovolj podprta in zlasti ne pojasnjuje, katerih posebnih elementov, navedenih v upravnem postopku, naj Komisija ne bi upoštevala. Navedba, podana na obravnavi v odgovor na vprašanje Splošnega sodišča, glede položaja skupine Biria na trgu glede tega ni bila dovolj in je torej treba očitek v skladu s sodno prakso iz točke 86 zgoraj razglasiti za nedopusten. Kakorkoli, kot potrjuje Komisija, je bilo podjetje Bike Systems, in ne kupec, dolžno plačati nadomestilo za ukrep 1 in ni mogoče šteti za dokazano, da je kupec podprl svojo hčerinsko družbo za poravnavo takega dolga.
- 113 Drugič, družbi MB Immobilien in MB System poudarjata, da bi morala Komisija analizirati priporočilno pismo.
- 114 V zvezi s tem je treba opozoriti, da mora zadevna država članica, da bi izpolnila dolžnost sodelovanja s Komisijo, predložiti vse potrebne informacije, ki bi tej instituciji omogočile, da preveri, ali so izpolnjeni pogoji za odstopanje, ki ga zahteva (glej sodbo Splošnega sodišča z dne 6. aprila 2006 v zadevi Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke proti Komisiji, T-17/03, ZOdl., str. II-1139, točka 48 in navedena sodna praksa).
- 115 Poleg tega je v skladu z ustaljeno sodno prakso, da je treba zakonitost akta Skupnosti presoјati glede na dejstva in pravni okvir, ki obstajajo na dan sprejetja akta ter da je treba presoје Komisije presoditi le glede na informacije, ki so ji na voljo v času, ko jih

presoja (glej zgoraj v točki 114 navedeno sodbo Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke proti Komisiji, točka 54 in navedena sodna praksa).

- 116 Če je Komisija zadevnim strankam dala možnost predložiti svoja stališča, ji ni mogoče očitati, da ni upoštevala morebitnih dejstev, ki bi ji lahko bila predstavljena v upravnem postopku, vendar ji niso bila, saj Komisija ni dolžna po uradni dolžnosti in na podlagi domneve preizkušati, katere elemente bi ji bilo mogoče predložiti (glej zgoraj v točki 114 navedeno sodbo Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke proti Komisiji, točka 54 in navedena sodna praksa).
- 117 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da priporočilno pismo Komisiji v upravnem postopku ni bilo predloženo. Vendar je res, da se je Zvezna republika Nemčija nanj sklicevala v dopisu z dne 31. januarja 2005:

„Na podlagi strateške zaveze, ki jo je vzpostavila skupina Biria (zlasti skupina za nakup in dobavo materiala), je bilo mogoče meniti, da je bila prihodnost podjetja pozitivna in da bo prestrukturiranje uspelo. Namen priporočilnega pisma, ki sta ga morali izdati družbi [Sachsen Zweirad] in Biria GmbH za namen plačila [tihe udeležbe], je bil zagotoviti, da bosta ti družbi dejansko podprli prihodnost družbe Bike Systems.“

- 118 V zvezi s tem je treba poudariti, da kot trdi Komisija, dejstvo, da je Zvezna republika Nemčija v enem stavku navedla, da je ta družba v okviru refinanciranja zadevne družbe od matične družbe prejela jamstvo za nadaljnjo pomoč, ne pomeni nujno, da je želela s tem brez drugih dokazov, na primer glede finančnega položaja avtorja priporočilnega pisma na dan dodelitve ukrepa 1, reči, da bi bilo treba družbo Bike Systems oceniti drugače, niti da je bila njena prihodnost s tem jamstvom spremenjena.

Kakorkoli, da bi Komisija lahko ocenila zavezujočo naravo priporočilnega pisma, bi morala imeti na voljo izvirnik dokumenta.

- 119 V opisanih okoliščinah obravnavane zadeve in v skladu s sodno prakso, navedeno v točkah od 114 do 116 zgoraj, Komisija ni bila dolžna Zvezno republiko Nemčijo prositi za pojasnila o vplivu priporočilnega pisma na finančni položaj družbe Bike Systems. Ugotoviti je torej treba, da Komisija s tem, da ni izvedla naknadnega preizkusa sklicevanja na priporočilno pismo iz dopisa z dne 31. januarja 2005, ni ravnala nezakonito.
- 120 Tretjič, v zvezi z neupoštevanjem poročila o bilanci stanja za leto 2002 za družbo Byke Systems v izpodbijani odločbi je očitno, da finančni položaj družbe Bike Systems leta 2002 ni upošteven za presojo zakonitosti ukrepa 1, sprejetega marca 2001. V sodni praksi je v zvezi s tem jasno navedeno, da je treba na vprašanje, ali ukrep pomeni pomoč v smislu člena 87(1) ES, odgovoriti glede na stanje, ki je obstajalo ob sprejetanju tega ukrepa. Če bi Komisija upoštevala naknadne dejavnike, bi namreč dala prednost državam članicam, ki niso izpolnile svoje obveznosti glede priglasitve pomoči – v fazi njihovega osnutka – ki so jih nameravale dodeliti (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 11. julija 2002 v zadevi HAMSA proti Komisiji, T-152/99, Recueil, str. II-3049, točka 53).
- 121 Četrtrič, navedbe Komisije v zvezi s položajem družbe Bike Systems leta 2002 in 2003 ter okoliščine, v katerih naj bi leta 2005 prenehal ukrep 1, niso upoštevne za presojo zakonitosti izpodbijane odločbe zaradi enakih razlogov, kot so navedeni v točki 120 zgoraj.
- 122 Iz zgoraj navedenega izhaja, da so dejavniki iz točke 61 obrazložitve izpodbijane odločbe v skladu s smernicami iz leta 1999 in da Komisija s tem, da je ugotovila, da je bilo podjetje Bike Systems marca 2001 v težavah, ni storila očitnih napak pri presoji.

Vprašanje, ali sta podjetji Sachsen Zweirad in Biria GmbH marca oziroma decembra 2003 veljali za podjetji v težavah

- ¹²³ Dežela Saška navaja, prvič, splošne trditve, povezane z okvirom presoje položaja podjetij, upravičenih do ukrepov 2 in 3, ter, drugič, očitne napake pri uporabi navedenega okvira za ti podjetji.

Okvir presoje položaja podjetij, upravičenih do ukrepov 2 in 3

– Trditve strank

- ¹²⁴ Dežela Saška trdi, da je Komisija v točkah od 66 do 78 obrazložitve izpodbijane odločbe naštela le nekaj značilnih „simptomov“ podjetja v težavah, pri čemer se je sklicevala na odstavek 6 smernic iz leta 1999, na podlagi katerega se vrsta podjetij, ki bi bila lahko upravičena do pomoči za reševanje in prestrukturiranje, razteza na podjetja, ki ne izpolnjujejo meril odstavka 5. Podjetja v težavah, ki bi brez posredovanja države postala insolventna, naj bi na splošno imela „simptome“ iz odstavka 6 smernic ali vsaj nekatere od njih. Vendar naj obstoj nekaterih od teh „simptomov“ ne bi zadostoval za ugotovitev, da je podjetje v takih težavah, da bi ob pomanjkanju državne pomoči izginilo iz trga.
- ¹²⁵ Poleg tega dežela Saška meni, da je bila praksa Komisije nasprotna. Za podjetja, ki ne izpolnjujejo meril iz odstavka 5 smernic iz leta 1999, naj bi Komisija v nedavnih odločbah menila, da niso dovolj le nekateri „simptomi“.

- 126 Poleg tega naj bi Komisija precenila obseg svoje diskrecijske pravice. Svoje presoje ne more nadomestiti s presojo organa, ki je dodelil pomoč, ker je ob odobritvi sheme pomoči državi članici dodelila nekaj manevrskega prostora. Zato naj bi bila edina naloga, ki jo še ima v skladu s členom 88(1) ES, stalni nadzor uporabe odobrene sheme pomoči. Dežela Saška zato ocenjuje, da je bila presoja organa oblasti ali institucije države članice pri dodelitvi pomoči ob sprejemanju odločbe (in ne na podlagi informacij, ki naj bi jih imela Komisija na voljo po opravljenem nadzoru) očitno napačna zaradi česar odobrena shema pomoči nima učinka.
- 127 Dežela Saška poleg tega trdi, da je polje proste presoje za opredelitev, ali je podjetje mogoče šteti za podjetje v težavah, ožje v okviru shem regionalnih pomoči kot v okviru pomoči za reševanje in prestrukturiranje. Pri zadnjih naj bi bil protikonkurenčni učinek razviden iz dejstva, da se podjetje v težavah obravnava ugodneje kot druga podjetja. Nasprotno, pri regionalnih pomoči bi bilo podjetje v težavah obravnavano slabše kot druga podjetja, ki naj bi za isti projekt prejela regionalne pomoči.
- 128 Dežela Saška v tem okviru ocenjuje, da je treba tudi merila iz odstavkov 5 in 6 smernic iz leta 1999 obravnavati različno. Medtem ko bi bila lahko merila iz navedenega odstavka 5 predmet nadzora, bi lahko „simptomi“ iz navedenega odstavka 6 nastali tako pri podjetjih v težavah kot pri podjetjih, ki niso v težavah. Zato če ima podjetje le nekatere od teh „simptomov“, ni mogoče šteti za dokazano, da je presoja organa, ki dodeljuje pomoč, na podlagi katere podjetje ni podjetje v težavah, očitno napačna. Vendar ker merila iz odstavka 5 in večina „simptomov“ iz odstavka 6 v zadevnem obdobju niso bili izpolnjeni glede dveh podjetij, naj ugotovitev iz izpodbijane odločbe, na podlagi katere so bili izpolnjeni nekateri „simptomi“, ne bi zadostovala za naknadno utemeljitev neuporabe odobrene sheme pomoči.

129 Po mnenju dežele Saške naj bi bila trditev Komisije, da je Splošno sodišče v zgoraj v točki 104 navedeni sodbi Corsica Ferries France proti Komisiji menilo, da obstoj dveh znakov, in sicer naraščanje izgub in dolgov, zadostuje za domnevo, da je podjetje v težavah, zavajajoča, ker se je ta spor nanašal na odločbo, v kateri je Komisija prav tako ugotovila obstoj enega od meril iz odstavka 5 smernic iz leta 1999. Poleg tega zgoraj navedena znaka nista posebej obstajala pri družbi Sachsen Zweirad marca 2003 in družbi Biria GmbH decembra 2003.

130 Poleg tega naj Komisija ne bi pravilno presodila meril iz odstavka 6 smernic iz leta 1999. Zvezna republika Nemčija naj bi namreč v svojih stališčih o začetku uradnega postopka preiskave Komisiji predložila tabelo, iz katere naj bi bilo razvidno, da navedena merila niso bila izpolnjena. Ta tabela naj bi se nanašala predvsem na položaj družbe Sachsen Zweirad, ker naj bi leta 2001 in 2002 ta družba imela izgube, medtem ko naj bi po prevzemu družbe Biria AG (prejšnje poimenovanje) spet imela dobiček leta 2003 (kot družba Biria GmbH). Merila iz odstavka 6 smernic naj bi temeljila na negativnem razvoju (naraščajoče izgube, povečanje zalog, padajoč denarni tok, zadolženost in naraščajoči stroški obresti, zmanjšanje ali izguba lastnih sredstev). Vendar naj bi tabela, ki jo je predložila Zvezna republika Nemčija, dokazovala, da se je leta 2003 položaj izboljšal in da ni bil podan še noben od znakov. Vprašanje gibanja gospodarskega razvoja naj bi bil odločilen za preučitev podjetja glede na merila iz odstavka 6 smernic iz leta 1999. Plačilno sposobno podjetje, ki še vedno razpolaga z več kot polovico lastnih sredstev ali ki je izgubilo manj kot četrtno teh sredstev v zadnjih dvanajstih mesecih, naj ne bi izpolnjevalo meril za podjetje v težavah v smislu odstavka 5 navedenih smernic. Izgube lastnih sredstev naj zato ne bi zadoščale za izpolnjevanje merila, povezanega z izgubami iz odstavka 6 smernic iz leta 1999, in opredelitev podjetja kot podjetja v težavah, ker pragovi iz odstavka 5 niso bili doseženi. Nasprotno, prav tako mora obstajati očitno poslabšanje ekonomskega položaja. Komisija naj v izpodbijani odločbi ne bi priznala, da se je ekonomski položaj zadevnih podjetij od leta 2001 dejansko izboljšal.

131 Glede trditve Komisije, da je pravilna opredelitev podjetja v težavah v smislu smernic iz leta 1999, navedena v njihovem odstavku 4, bi zadostovala ugotovitev, da te opredelitve ni uporabila v izpodbijani odločbi. Poleg tega bi bilo treba opozoriti, da iz tega merila ni razvidno, da je treba podjetje obravnavati, kot da je v težavah, takoj ko to ni sposobno ustvarjati dovolj lastnih sredstev ali si sposoditi dovolj sredstev za financiranje potrebnih projektov za izboljšanje svojega ekonomskega položaja. To naj bi bilo razvidno zlasti iz dokumenta Komisije SEC (2005) 795 z naslovom „Akcijski načrt na področju državnih pomoči – Manj državnih pomoči in njihova boljša usmerjenost: načrt Komisije za reformo državnih pomoči v letih 2005–2009“ (v nadaljevanju: akcijski načrt), na podlagi katerega je mogoče tak položaj pojasniti tudi s tržnimi pomanjkljivostmi. Program regionalnih pomoči na podlagi odobrene sheme pomoči bi se lahko uporabil le, če ne bi bilo mogoče najti nobenih drugih sredstev za projekt in to tudi za podjetja, ki niso v težavah. Izkušnja, pridobljena v okviru uporabe tega instrumenta regionalne pomoči od leta 1993, naj bi dokazovala, da podjetja, ki ne poznajo ekonomskih težav, vseeno potrebujejo jamstvo dežele (Land) za uresničitev svojih projektov. Tako bi na primer bilo, če bi njihova vodilna banka prestrukturirala svoj portfelj in odrekla financiranje.

132 Komisija prereka trditve dežele Saške.

– Presoja Splošnega sodišča

133 Iz analize iz točk od 103 do 105 zgoraj je razvidno, da odstavek 6 smernic iz leta 1999 vsebuje neizčrpen seznam dejavnikov, iz katerih je mogoče razbrati, da je podjetje v težavah, čeprav ni bilo bistvenega zmanjšanja osnovnega kapitala ali postopka zaradi insolventnosti, kot je določeno v njihovem odstavku 5, pri čemer gre za okoliščini, ki na podlagi navedenega odstavka 5 v vsakem primeru vodita do tega, da je treba podjetje šteti za podjetje v težavah. V nasprotju s trditvijo dežele Saške je torej v okviru smernic iz leta 1999 mogoče na podlagi nekaterih od znakov iz odstavka 6 ali prav tako na podlagi drugih znakov ugotoviti, da je podjetje v takih težavah, da brez javne intervencije ne bi preživel.

- 134 Poleg tega glede vzporednic, ki jih želi dežela Saška potegniti z drugimi postopki državnih pomoči, je treba opozoriti, da je treba le v okviru člena 87(3)(c) ES presojati zakonitost odločbe Komisije, v kateri je ugotovljeno, da nova pomoč ne ustreza pogojem uporabe te izjeme, in ne glede na prejšnjo prakso odločanja Komisije, če je ta obstajala (zgoraj v točki 74 navedena sodba Regione autonoma della Sardegna proti Komisiji, točka 177). Primerjave z drugimi postopki državnih pomoči torej niso upoštevne za ugotovitev, ali mora biti izpolnjeno minimalno število meril v smislu odstavka 6 smernic iz leta 1999, ne glede na to, ali je v smislu odstavka 5 lastniški kapital prizadet ali ne.
- 135 Glede sklicevanja dežele Saške na zgoraj v točki 104 navedeno sodbo Corsica Ferries France proti Komisiji je treba navesti, da je Splošno sodišče v točki 191 navedene sodbe razsodilo, da sta višina izgub in višina finančne zadolženosti zadevnega podjetja merili, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti, da gre za podjetje v težavah. Vendar na podlagi tega ni mogoče sklepati, da je obstajalo minimalno število meril, ki jih mora neko podjetje izpolnjevati, da bi se lahko štelo kot podjetje v težavah, ker se je presoja Splošnega sodišča v zvezi s tem nanašala na posebno dejansko stanje ter vidike zadeve. Iz tega pa izhaja, da ni nujno, da so za to, da bi bilo mogoče za neko podjetje šteti, da je v težavah v smislu smernic iz leta 1999, izpolnjena vsa merila iz njihovega odstavka 6.
- 136 Poleg tega glede trditve dežele Saške, da je polje diskrecijske pravice Komisije drugačno v okviru odobrene sheme pomoči, je bilo v točki 62 zgoraj opozorjeno, da preizkus, ki ga je opravila Komisija glede skladnosti pomoči s shemo pomoči, ne pomeni dejanja, ki bi prekoračilo okvir njenih pristojnosti. Ker podjetja v težavah niso upravičena do regionalnih pomoči odobrene sheme pomoči in ker se njihova opredelitve iz smernic iz leta 1999, kot je razvidno iz analize pravnega okvira v obravnavani zadevi iz točk od 58 do 81 zgoraj, je Komisija pravilno preverila, ali so bile v tej zadevi smernice iz leta 1999 pravilno uporabljene. Trditve glede morebitnega zoženja polja diskrecijske pravice Komisije v zvezi z regionalnimi pomočmi glede na pomoči za prestrukturiranje je treba zavrniti iz istih razlogov.

- 137 Dalje, glede trditve dežele Saške, da če ne bi nastal položaj, v katerem so bila izgubljena lastna sredstva, kot je opisano v odstavku 5 smernic iz leta 1999, bi bilo treba z merili iz njihovega odstavka 6 dokazati obstoj negativnega gibanja, je iz sodne prakse razvidno, da pomembnost, ki jo imajo znaki gibanj v teh smernicah, ne pomeni nujno neustreznosti drugih vrst znakov. Vendar so taki znaki lahko primerni le, če omogočijo ugotovitev obstoja resničnih in dokazljivih težav (glej v tem smislu in po analogiji zgoraj v točki 74 navedeno sodbo Regione autonoma della Sardegna proti Komisiji, točka 111). Iz tega sledi, da čeprav so znaki negativnega gibanja gotovo posebej upoštevni za ugotovitev, ali je podjetje v težavah, na podlagi meril iz odstavka 6 smernic iz leta 1999 ni mogoče izpeljati nikakršne obveznosti Komisije, da dokaže obstoj negativnega gibanja, samo če pravno zadostno ugotovi, da gre za družbo, katere preživetje bi bilo ob neintervenciji javnih organov ogroženo.
- 138 Nazadnje, v zvezi s sklicevanjem na akcijski načrt dežele Saške je v navedenem dokumentu predlagana pogostejša uporaba gospodarskega pristopa na področju državnih pomoči, poleg tega pa je v njem navedeno, da je eden od glavnih elementov v zvezi s tem analiza tržnih pomanjkljivosti, ki bi lahko bile razlog, da trgi ne morejo doseči zelenih ciljev, ki so v splošnem interesu (točki 22 in 23 akcijskega načrta). Vendar je treba ugotoviti, da so te trditve zelo splošne in brez kakršne koli zveze z opredelitvijo pojma podjetja v težavah. Nikakor ne potrjujejo teze dežele Saške, da bi Komisija morala upoštevati dejstvo, da je likvidnostne težave podjetja mogoče povezati z nekaterimi periodičnimi gospodarskimi dejavniki, kot je faza rasti. To trditev je treba torej zavrniti.
- 139 Iz tega sledi, da je treba zavrniti vse trditve, ki jih navaja dežela Saška glede splošnega okvira analize, ki ga je uporabila Komisija za presojo, ali so bila zadevna upravičena podjetja v težavah.

Presoja položaja družbe Sachsen Zweirad

– Trditve strank

- ¹⁴⁰ Dežela Saška trdi, da družba Sachsen Zweirad marca 2003 ni izkazala večjih izgub. Priznava, da je ta družba leta 2001 in 2002 imela izgube, da pa so bile te leta 2002 že manjše kot leto poprej, in sicer so padle z 1,274 milijona EUR na 733.000 EUR. Ob dodelitvi ukrepa 2 naj bi se pričakoval pozitiven letni rezultat za leto 2003. Poleg tega dobički prejšnjih let niso bili porabljeni na račun izgub. Družba Sachsen Zweirad naj bi ohranila pozitivni lastniški kapital. Poleg tega naj bi se njen promet od leta 2001 do leta 2002 zmanjšal za 13,8 %, na 51 milijonov EUR, ker so bili morebitni kupci v Nemčiji zaradi trajajočih slabih gospodarskih razmer izredno pazljivi. Za poslovno leto 2003 naj bi družba pričakovala vnovično izboljšanje prometa in ta načrt naj bi bil ocenjen za realen, ker naj bi, prvič, previdnost kupcev v prejšnjem obdobju pomenila, da je bilo treba napredovati, in ker naj bi, drugič, deset največjih strank družbe Sachsen Zweirad že oddalo dokončna naročila pred začetkom leta za količino prometa, ki presega 30 milijonov EUR. Zmanjšanje prometa naj torej ne bi bilo dolgoročno. Dežela Saška trdi, da čeprav je Komisija ugotovila obstoj dveh zgoraj navedenih znakov, pa ni obravnavala njunih razlogov niti njunih učinkov na razvoj podjetja. Brez takega preizkusa naj ti znaki ne bi omogočali sklepa glede vprašanja, ali je podjetje v težavah ali ne.
- ¹⁴¹ Komisija naj bi se med drugim sklicevala na likvidnostne težave, vendar teh ni mogoče obravnavati enako kot plačilne. Sama naj bi pojasnila, da je treba uporabiti zunanje financiranje za zagotovitev rasti podjetja in s tem povezanega nastanka obratnih sredstev. Vendar na podlagi težav s pridobitvijo financiranja rasti na trgu podjetja ni mogoče opredeliti kot „podjetje v težavah“. To naj bi prav tako veljalo za potrebo po celotnem prestrukturiranju financiranja podjetja za zmanjšanje njegovih stroškov in za dolgoročno načrtovanje zavarovanja, navedeno v revizijskem poročilu glede letne bilance stanja na 31. december 2002 in glede poslovnega poročila za leto 2002 za družbo Sachsen Zweirad (v nadaljevanju: poročilo o bilanci stanja za leto 2002 za družbo Sachsen Zweirad). Kratko obdobje preostalega posojila naj bi pomenilo

predvsem tveganje na področju stroškov, in ne neposredno dokaz znatnih težav. Poleg tega naj bi se stroški obresti, ki so bremenili družbo Sachsen Zweirad, zmanjšali (z 2 milijonov EUR leta 2001 na 1,8 milijona EUR leta 2002), tako da ni bilo pričakovati, da bi ti stroški obresti v primeru dodelitve jamstva vodili do plačilnih težav.

142 Komisija nasprotuje trditvam dežele Saške.

– Presoja Splošnega sodišča

143 Za uvod je treba opozoriti, da ima Komisija pri uporabi člena 87(3) ES široko diskrecijsko pravico. Ker sodišče Skupnosti ne more z lastno presojo dejstev in zapletenega dejanskega stanja ter gospodarskih okoliščin nadomestiti presoje Komisije, se mora zato presoja Splošnega sodišča glede tega omejiti na preverjanje spoštovanja postopkovnih pravil in obrazložitve ter materialne pravilnosti dejanskega stanja in tega, ali ni bila morda storjena očitna napaka pri presoji in zloraba pooblastil (glej sodbo Splošnega sodišča z dne 12. septembra 2007 v zadevi Olympiaki Aeroporia Ypiresies proti Komisiji, T-68/03, ZOdl., str. II-2911, točka 150 in navedena sodna praksa).

144 V obravnavani zadevi je v zvezi z ukrepom 2 in položajem družbe Sachsen Zweirad marca 2003 v izpodbijani odločbi navedeno:

„(66) Po mnenju [Zvezne republike Nemčije] [družba Sachsen Zweirad] ne kaže znakov, značilnih za podjetje v težavah v smislu [smernic iz leta 1999]. Komisija opozarja, da značilni znaki podjetja v težavah, navedeni v [odstavku] 6 [smernic iz leta 1999], nudijo zgolj oporne točke za opredelitev, kdaj je podjetje mogoče obravnavati kot podjetje v težavah, ni pa jih mogoče razumeti kot pogoje,

ki morajo biti kumulativno izpolnjeni. [Družba Sachsen Zweirad] je leta 2001 [imela] izgubo iz poslovanja v višini 1.274.000 EUR, leta 2002 pa izgubo v višini 733.000 EUR. Izgubo je v skladu s pogodbo o prenosu dobička in izgube prevzela matična družba Biria. Prihodki so se leta 2002 v primerjavi z letom 2001 zmanjšali.

(67) Glede na [poročilo o bilanci stanja za leto 2002 za družbo Sachsen Zweirad] se je [ta družba] soočal[a] tudi z likvidnostnimi težavami. V letnem poročilu je izrecno navedeno, da so likvidnostne težave [družbe Sachsen Zweirad] posledica visokih izdatkov za predfinanciranje zalog in rasti znotraj skupine. Po letnem poročilu je preživetje podjetja mogoče le ob pripravljenosti bank, da ohranijo ali prestrukturirajo obstoječe kreditne linije.

(68) Nevarnost, da zasebne denarne ustanove ne bi podaljšale kreditov, po mnenju [Zvezne republike Nemčije] ni obstajala. Vendar pa to ne spremeni dejstva, da je bilo likvidnostno stanje podjetja napeto. Glede na letno poročilo je bila večina kreditov veljavna manj kot pet let, kar pa za financiranje poslovnih dejavnosti nikakor ni ugodno in povečuje tveganja za podjetja. Kratkoročnost kreditov je poleg tega privedla do visokih plačil obresti (čeprav leta 2002 v primerjavi z letom 2001 nekoliko manjših), ki so predstavljala dodatno breme za likvidnost podjetja.“

¹⁴⁵ Iz tega dela izpodbijane odločbe je razvidno, da je Komisija svojo ugotovitev, da je bila družba Sachsen Zweirad marca 2003 v težavah, utemeljila s temi dejavniki: prvič, obstoj izgub, čeprav upadajočih, v letih 2001 in 2002, drugič, zmanjšan promet leta 2002 v primerjavi z letom 2001 ter, tretjič, obstoj resnih likvidnostnih težav, ki so bile navedene v poročilu o bilanci stanja za leto 2002 za družbo Sachsen Zweirad, ki so se še poslabšale s prevlado kratkoročnih kreditov po visokih obrestnih merah.

- 146 Najprej je treba glede upadanja prometa ugotoviti, da je to merilo navedeno v odstavku 6 smernic iz leta 1999. Čeprav samo po sebi ni močan znak obstoja znatnih težav podjetja, ker sta se upoštevali le dve zaporedni leti, je Komisija preizkusila tudi druga merila za presojo finančnega položaja družbe Sachsen Zweirad.
- 147 Glede izgub je treba ugotoviti, da se odstavek 6 smernic iz leta 1999 sklicuje na naraščajoče izgube. Vendar Splošno sodišče meni, da to Komisiji ne more preprečiti, da ne bi upoštevala obstoja izgub v več zaporednih letih kot znaka finančnih težav, čeprav te niso bile naraščajoče. Poleg tega se zdi v primeru ukrepa pomoči, dodeljene v prvem trimesečju leta 2003, primerno v zvezi s tem upoštevati finančne rezultate upravičenega podjetja v dveh predhodnih letih.
- 148 Poleg tega glede tabele, predložene v prilogi k tožbi, v kateri je naveden dobiček v višini 1,7 milijona EUR ob vmesni bilanci stanja na dan 31. maja 2003 in glede katere dežela Saška očita Komisiji, da bi jo morala upoštevati, je treba poudariti, da kot navaja Komisija, izboljšanje položaja podjetja, ki je prejelo pomoč tistega leta, ko je bil dodeljen ukrep 2, ne more vplivati na presojo njegovega položaja v času dodelitve, zlasti ker ni mogoče izključiti, da je obstoj navedenega jamstva lahko vplivalo na ta razvoj. Kot je bilo opozorjeno zgoraj, je v sodni praksi navedeno, da je treba na vprašanje, ali neki ukrep pomeni pomoč v smislu člena 87(1) ES, odgovoriti glede na položaj, ki je obstajal takrat, ko je bil ta ukrep sprejet. Če je Komisija upoštevala naknadne dejavnike, bi dala ugodnosti državam članicam, ki niso izpolnile svoje obveznosti priglavitve državne pomoči na stopnji načrtovanja pomoči, ki so jih nameravale dodeliti (zgoraj v točki 120 navedena sodba HAMSA proti Komisiji, točka 53).
- 149 Dalje, v odstavku 6 smernic iz leta 1999 likvidnostne težave izrecno niso navedene, čeprav se ta odstavek sklicuje na upadanje denarnih tokov kot na znak finančnih težav.

150 Vendar je treba ugotoviti, da je bil likvidnostni položaj jasno opisan kot prevladujoč v poročilu o bilanci stanja za leto 2002 za družbo Sachsen Zweirad, na katerem je Komisija utemeljila svojo analizo. V tem poročilu je navedeno zlasti:

„Družba je poskušala preprečiti nadaljnje poslabšanje svojih rezultatov glede na leto 2001 tako, da je sprejela ukrepe za zmanjšanje stroškov, ki jih je – gledano v celoti – lahko uresničila zlasti na področju stroškov za plače in na ravni drugih stroškov tekočega poslovanja. Izkazalo se je, da ti ukrepi niso bili dovolj za preprečitev negativnega rezultata konec tega leta [...]

Kot v predhodnem poslovnem letu 2001, uprava [družbe Sachsen Zweirad] meni, da je širitev skupine podjetij, ki jih vodi družba Biria AG, na podlagi katere je leta 2002 prav tako nastala potreba po financiranju, glavni vir tveganja. Zaradi odprave jamstva s strani Zvezne republike in dežele (Bund/Land), ki je bilo prvotno odobreno pod pogojem, da [Komisija] predloži izjavo o nenasprotovanju, bi bila lahko likvidnostna kriza, zlasti v zimskih mesecih, odpravljena le s finančnim načrtom, izdelanim skupaj z bankami. Trenutno je obstoj [družbe Sachsen Zweirad] tako odvisen od ohranitve posojil, ki so ji jih zdaj dodelile banke, zlasti ker je [družba Sachsen Zweirad] zagotovila visoko zavarovanje posojil za celotno skupino Biria. Zaradi velikih zneskov, dodeljenih na podlagi kratkoročnih kreditnih linij, obstaja tveganje nihanja obrestnih mer, kar lahko ogrozi obstoj družbe.

[...]

Zaradi velikih izdatkov za predhodno financiranje zalog skupine in njene rasti je likvidnostni položaj podjetja še naprej tako napet, da je njegov obstoj mogoče zagotoviti

le, če banke ohranijo obstoječe kreditne linije ali jih prestrukturirajo in razširijo glede na odpravo jamstva s strani Zvezne države/dežel [...]

Glede kratkoročnih finančnih linij med drugim obstaja tveganje nihanj obrestne mere, ki lahko ogrozijo obstoj podjetja [...]"

- 151 Iz te navedbe je razvidno, da je bila družba Sachsen Zweirad v težkem finančnem položaju in da se je prestrukturirala. Splošno sodišče meni, da je Komisija zlasti glede na višino kratkoročnih kreditov, ki so predmet nihanj obrestne mere, likvidnostni položaj, opisan v poročilu o bilanci stanja za leto 2002 za družbo Sachsen Zweirad, pravilno štela kot znak težkega finančnega položaja, ki bi lahko ogrožal sposobnost preživetja podjetja brez državne intervencije, ker podjetje, ki ni likvidno, ne more zagotoviti kratkoročne ali srednjeročne poravnave svojih dolgov.
- 152 Poleg tega je glede trditve, da bi morala Komisija upoštevati, da je bil težek likvidnostni položaj posledica financiranja rasti družbe ter da torej ta položaj ni bil nujno znak težav, treba opozoriti, da so v poročilu o bilanci stanja za leto 2002 za družbo Sachsen Zweirad navedeni izdatki za predhodno financiranje zalog in rasti skupine. Vendar je treba ugotoviti, da Komisija s tem, da se je na tem mestu oprla na skrb vzbujajoč namen navedenega poročila, ni storila očitne napake pri presoji, ker se je v tem poročilu očitno upošteval okvir rasti, vseeno pa se je v njem govorilo o položaju, ki je še naprej težak.
- 153 Poleg tega glede trditve dežele Saške, da bi morala Komisija upoštevati splošni gospodarski položaj in obstoj pomembnih gotovih naročil konec leta 2002, je Komisija v odgovor na pisno vprašanje Splošnega sodišča navedla, da te informacije niso bile predložene v upravnem postopku, ampak so bile prvič navedene v tožbi. Dežela Saška

na zaslišanju na obravnavi tem trditvam ni mogla nasprotovati niti navesti, s katerimi dokumenti naj bi bile te informacije predložene v upravnem postopku, temveč je navedla le, da je bilo poslabšanje gospodarskega položaja leta 2002 splošno znan problem.

- 154 V teh okoliščinah Splošno sodišče meni, da Komisija ni storila očitne napake pri presoji, ker ni upoštevala teh dejavnikov za ugotovitev, da je bil gospodarski in finančni položaj družbe Sachsen Zweirad negotov. Iz sodne prakse, navedene v točki 115 zgoraj, je namreč razvidno, da se sme presoja Komisije preizkusiti le na podlagi informacij, ki so ji na voljo, ko se opravi presoja.
- 155 Nazadnje, glede domnevnega neupoštevanja manjšega znižanja obresti, z 2 milijonov EUR leta 2001 na 1,8 milijona EUR leta 2002, je Komisija v odgovoru na pisno vprašanje Splošnega sodišča odgovorila, da je iz točke 68 obrazložitve izpodbijane odločbe razvidno, da je upoštevala to okoliščino, da pa bi morala za presojo, ali je bilo podjetje v težavah, upoštevati njegov položaj v celoti. Kljub upoštevanju manjšega zmanjšanja finančnih dajatev, Komisija meni, da je bila družba Sachsen Zweirad v težavah zaradi znatnih preteklih izgub ter njenih likvidnostnih težav.
- 156 Splošno sodišče v zvezi s tem ugotavlja, da se točka 68 obrazložitve izpodbijane odločbe dejansko sklicuje na zmanjšanje finančnih dajatev od leta 2001 do leta 2002. Glede na očitno negativno analizo likvidnostnega položaja družbe Sachsen Zweirad, kot je razviden iz zgoraj navedenega poročila o bilanci stanja za leto 2002 za družbo Sachsen Zweirad, Splošno sodišče meni, da Komisija s tem, da je menila, da ta poseben dejavnik ni mogel odločilno vplivati na njeno celovito presojo položaja navedenega podjetja ob dodelitvi ukrepa 2, ni storila očitne napake pri presoji.

- 157 Mogoče je sklepati, da dežela Saška ni dokazala, da je Komisija storila očitno napako pri presoji, ker se je za ugotovitev, da je bila družba Sachsen Zweirad marca 2003 v težavah, oprla na zgoraj navedene dejavnike.

Presoja položaja družbe Biria GmbH

– Trditve strank

- 158 Dežela Saška opozarja, da Komisija v točki 72 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotavlja, da je (nova) družba Biria GmbH podedovala težave (prejšnje) družbe Biria AG in družbe Sachsen Zweirad, toda navaja, da taka trditev ne omogoča dokončnega odgovora na vprašanje, ali je bilo prestrukturirano podjetje v težavah. Družba Sachsen Zweirad naj prvotno ne bi bilo podjetje v težavah, tako da prevzem sredstev in dolgov družbe Biria AG s strani družbe Biria GmbH te ne spreminja nujno v podjetje v težavah, kot naj bi jasno dokazovalo dejstvo, da se je bilančna vsota povečala s 24 milijonov EUR na dan 31. decembra 2002 na 34 milijonov EUR na dan 31. decembra 2003, medtem ko naj bi se dolgovi povečali le za 4 milijone, od 22 na 26 milijonov EUR. Treba bi se bilo opreti izključno na finančne kazalnike poslovanja prestrukturiranega podjetja, ki naj bi dokazovali, da ni bilo v težavah.
- 159 Poleg tega naj bi se Komisija sklicevala na resne likvidnostne težave pri družbi Biria GmbH, vendar naj bi zamolčala dejstvo, da ti niso pripeljali do insolventnosti podjetja niti do manjših ustavitvev plačil. Prav tako naj ne bi upoštevala dejstva, da gre za težave, s katerimi se je to podjetje srečalo pri financiranju svoje rasti, in ne za plačilne težave, ki izhajajo iz spornega razmerja med prometom in izdatki.

160 Dežela Saška tudi meni, da ugotovitev Komisije iz točke 77 obrazložitve izpodbijane odločbe glede umika konzorcija bank ni nujno neizogibna. Zadevni konzorcij bank naj bi vodila banka D., ki je bila ustanovljena šele leta 2001 z združitvijo dveh drugih bank in katere strategija je po mnenju medijev še vedno predmet razprav. To naj bi bil med drugim razlog, da združitev z banko W., ki je bila predvidena že nekaj let, še vedno ni bila izvedena. Na vprašanje nosilca jamstva je banka D. pojasnila, da se je konzorcij bank novembra 2003 umaknil iz strateških razlogov, kot naj bi bilo razvidno iz dopisa v prilogi k tožbi. Dežela Saška trdi, da to pojasnilo ni neverjetno, če je umeščeno v okvir trajajočih notranjih razprav glede vprašanja, ali se banka D. sploh mora ukvarjati s poslovnimi strankami, usmerjenimi na domači trg, v konkurenci z ljudskimi bankami in hranilnicami, ki so z njo povezane. Vrednost terjatev naj bi bila popravljena v okviru notranjega prestrukturiranja banke in produkt odkupne cene bi se lahko optimiziral z davčnim načrtom, tako da bi se bilo mogoče izogniti vsem ali skoraj vsem izgubam. Dve drugi banki sta se umaknili sočasno kot banka D., ker nobena od njiju ni želela prevzeti vodenja konzorcija, pri čemer gre za odločitve, ki prav tako ni nenavadna in je ni mogoče uporabiti kot dokaz, da je šlo za zelo veliko tveganje stečaja. Zato ni bilo podlage za ugotovitev, da bi bilo zadevno podjetje treba opredeliti kot podjetje v težavah.

161 Po mnenju dežele Saške iz tega sledi, da čeprav so podjetja nesporno sledila poslovni strategiji, ki vključuje številna tveganja in so bila zato podkapitalizirana, bi moral temeljiti preizkus naštetih meril, ki ga je opravila Komisija, to pripeljati do ugotovitve, da ob dodelitvi ukrepa 3 navedena podjetja niso bila v težavah, ki bi ogrozile nadaljevanje njihovih dejavnosti, če jim država ne bi dodelila pomoči. Revizorska družba, ki jo je pooblastila dežela Saška, naj bi med drugim za obe podjetji ugotovila, da je bilo tveganje poziva za izpolnitev jamstva tako majhno, da je bila dodelitev jamstva upravičena.

162 Nazadnje, dežela Saška trdi, da bi bilo treba zavrnilo trditev Komisije, da izvor likvidnostnih težav ne vpliva na vprašanje, ali je treba podjetje obravnavati kot podjetje

v težavah. Zgoraj v točki 104 navedene sodbe Corsica Ferries France proti Komisiji, na katero se sklicuje Komisija, da bi dokazala, da cenovna vojna absolutno ni v neskladju z obstojem težav, ni mogoče prenesti na obravnavano zadevo, ker likvidnostnih težav ni mogoče enačiti z izgubami. Likvidnostne težave naj bi nastale prav v okviru financiranja rasti, ker je treba zagotoviti trajna in obratna sredstva, vendar naj ta vzpostavitvev ne bi vodila do izgub. Težak likvidnostni položaj naj torej ne bi pomenil, da je treba podjetje obravnavati kot podjetje v težavah.

163 Komisija prereka trditve dežele Saške.

– Presoja Splošnega sodišča

164 Glede ukrepa 3 in položaja družbe Biria GmbH ob dodelitvi navedenega ukrepa decembra 2003 je v izpodbijani odločbi navedeno:

„(70) Biria GmbH (zdaj Biria AG) je bila ustanovljena 1. oktobra 2003 z združitvijo [družbe Biria AG] in hčerinskega podjetja [Sachsen Zweirad].

(71) Po mnenju [Zvezne republike Nemčije] je treba [družbo Biria GmbH] (zdaj Biria AG) jasno ločevati od (stare) [družbe Biria AG] in podjetja [Sachsen Zweirad], saj je z združitvijo nastalo novo podjetje. Zato je treba vprašanje, ali je bilo podjetje v času zagotovitve jamstva 9. decembra [2003] v težavah, presoditi na podlagi začetne bilance na novo združenega podjetja. Začetna bilanca kaže, da [družbe Biria GmbH] ni mogoče obravnavati kot podjetja v težavah.

- (72) Komisija se s tem ne strinja. Novega združenega podjetja [Biria GmbH] ni mogoče obravnavati ločeno od prejšnjih [družb Biria AG in Sachsen Zweirad], saj je nastalo z združitvijo obeh podjetij. V nasprotnem primeru bi se bilo z združitvijo gospodarskih subjektov ali ustanovitvijo novih podjetij enostavno izogniti opredelitvi podjetja kot podjetja v težavah. Nekdanja Biria AG je imela leta 2002 izgubo in, tako kot [družba Sachsen Zweirad], likvidnostne težave. Biria GmbH je prevzela vse dolgove in obveznosti [družb Biria AG] (stare) in [Sachsen Zweirad]. Biria GmbH ima poleg tega enako premoženje in opravlja enako poslovno dejavnost kot Biria AG (stara) in [družba Sachsen Zweirad]. Komisija je zato mnenja, da je Biria GmbH prevzela težave [družb Biria AG] (stare) in [Sachsen Zweirad].
- (73) Podjetje [Sachsen Zweirad] je bilo po besedah [Zvezne republike Nemčije] ob združitvi gospodarsko močnejše in ni bilo v težavah, zato ni mogoče samodejno domnevati, da je nova Biria AG podjetje v težavah. V nasprotju z navedbami Nemčije Komisija meni, da je bilo podjetje [Sachsen Zweirad] podjetje v težavah. Nova Biria GmbH je zato ‚podedovala‘ tudi težave podjetja [Sachsen Zweirad].
- (74) Glede na letno poročilo za leto 2003 je skupina Biria nadaljevala s svojim prestrukturiranjem in reorganizacijo, ki sta se začela leta 2002 in sta vključevala reorganizacijo financiranja skupine. Na podlagi jamstva dežele Saške za posojilo v višini 24,875 milijona EUR je skupina Biria izdelala nov načrt za srednjeročno financiranje svojih dejavnosti. Novi načrt financiranja je predvideval tudi znatno prilagoditev obrestnih mer in s tem zmanjšanje velikega bremena obresti.
- (75) Istočasno je sledila reorganizacija bank: tri banke so se bile pripravljene odpovedati terjatvam v višini 8.567.000 EUR – kar je predstavljalo precej več kot 50 % terjatev – v zameno za takojšnjo poravnavo preostalih terjatev. Zato je bilo posojilo, krito z 80-odstotnim jamstvom ukrepa 3, sestavljeno iz 8 milijonov EUR za odplačilo kredita za obratna sredstva, 7,45 milijona EUR kontokorentnega kredita in 9,425 milijona EUR za sezonske finančne potrebe.

(76) Biria GmbH (zdaj Biria AG) je imela torej v času dodelitve jamstva velike likvidnostne težave in je bila zato podjetje v težavah. To oceno podpira dejstvo, da so tri banke odstopile od financiranja dejavnosti [družbe Biria] in bile celo pripravljene odpisati velik del terjatev v zameno za takojšnjo poravnavo preostalih terjatev. To kaže, da so banke resno dvomile, da lahko Biria poravnava svoje dolgove in da je Biria rentabilno podjetje.

(77) [Zvezna republika Nemčija] temu ugovarja in trdi, da so se banke iz financiranja umaknile samo zaradi prenove poslovne strategije. Komisija ugotavlja, da so se banke verjetno odpovedale približno polovici neporavnanih terjatev. To je celo v primeru umika bank zaradi novih usmeritev v poslovni strategiji znak za to, da so kreditne ustanove menile, da popolno vračilo posojil ni verjetno.“

¹⁶⁵ Iz tega dela izpodbijane odločbe je razvidno, da je Komisija svojo ugotovitev, da je bila družba Biria GmbH decembra 2003 v težavah, oprla na te dejavnike: prvič, dejstvo, da je podedovala finančne težave svojih dveh ustanovnih družb, drugič, resne likvidnostne težave v času dodelitve ukrepa 3 in, tretjič, umik treh bank in sočasna odpoved velikemu delu njihovih terjatev.

¹⁶⁶ Najprej, glede „dediščine“ družbe Biria GmbH dežela Saška trdi, da je bila družba Sachsen Zweirad v težavah. Vendar je iz predhodne analize razvidno (glej točke od 144 do 157 zgoraj), da ni bilo dokazano, da je Komisija s tem, da je ugotovila nasprotno, storila očitne napake pri presoji. Poleg tega je iz točke 72 obrazložitve izpodbijane odločbe razvidno, da je imela nekdanja družba Biria AG leta 2002 prav tako izgubo in je vedela za likvidnostne težave, čemur dežela Saška ne ugovarja.

¹⁶⁷ Vendar dežela Saška zatrjuje, da bi se morala Komisija opreti izključno na bilanco stanja nove družbe Biria GmbH in analizirati njene finančne kazalce poslovanja,

namesto da je prišla do abstraktnih ugotovitev, da združitve dveh družb v težavah samodejno vodi do novega podjetja, ki je prav tako v težavah.

- 168 Splošno sodišče v zvezi s tem meni, da Komisija ni storila očitne napake pri presoji, ko je poleg dejavnikov, povezanih z ekonomskim in finančnim položajem nove družbe Biria GmbH upoštevala tudi položaj dveh podjetij, združenih v njo. Namreč, kot je navedeno v točki 72 obrazložitve izpodbijane odločbe in kot je opozorila Komisija pred Splošnim sodiščem, družbam ni mogoče dovoliti, da se izognejo obveznosti pri-glasitve in predložitvi načrta prestrukturiranja zgolj z združitvijo gospodarskih enot ali z ustanovitvijo novih podjetij.
- 169 Poleg tega je najprej glede navedb dežele Saške v zvezi z nekaterimi finančnimi podatki za poslovno leto 2003 družbe Biria GmbH, zlasti glede bilančne vsote in izida poslovanja družbe Biria GmbH na dan 31. december 2003, treba opozoriti, da je iz sodne prakse, navedene v točki 120 zgoraj, razvidno, da je treba na vprašanje, ali je treba ukrep, ki pomeni pomoč v smislu člena 87(1) ES, odgovoriti glede na položaj v času, ko je bil ta ukrep sprejet. Komisiji torej ni mogoče očitati, da ni upoštevala podatkov v zvezi s položajem zadevne družbe na dan 31. december 2003, ker je ta dan sledil dnevu dodelitve pomoči. Namreč, kot navaja Komisija, ti podatki ob dodelitvi pomoči niso bili na voljo. Komisija je imela torej v zvezi s tem v izpodbijani odločbi pravico sklicevati se na podatke za poslovno leto 2002. Iz tega sledi, da so trditve, ki jih je predložila dežela Saška, ki se nanašajo zlasti na bilanco stanja na 31. december 2003 in pozitivni običajni izid poslovanja družbe Biria GmbH za poslovno leto 2003, brezpredmetne.
- 170 Dalje, glede trditve dežele Saške, da bi bilo treba ob neupoštevanju bilance stanja nove družbe na 31. december 2003 in izida poslovanja za poslovno leto 2003 upoštevati vmesne izide ter začasno bilanco stanja na dan 31. maja 2003, Komisija pravilno meni, da ni mogoče določiti, koliko bi bilo mogoče pozitivni razvoj izida rednega poslovanja v letu 2003 pripisati dejstvu, da je bil družbi Sachsen Zweirad, ki je bila združena v družbo Biria GmbH, marca 2003 dodeljen ukrep 2. V teh okoliščinah nekaj abstraktnih navedb dežele Saške glede vmesnih izidov za leto 2003 ni dovolj za ugotovitev, da

je Komisija s tem, da svoje analize finančnega položaja družbe Biria GmbH ni oprla na navedene vmesne izide, storila očitno napako pri presoji.

- 171 Poleg tega se glede težkega likvidnostnega položaja družbe Biria GmbH Komisija sklicuje na revizijsko poročilo glede letne bilance stanja na 31. december 2002 in glede poslovnega poročila za leto 2002 za to družbo, v katerem je navedeno:

„Likvidnostne težave podjetja so se leta 2002 še okrepile in položaj je še vedno težek v smislu, da je preživetje družbe Biria AG mogoče zagotoviti le pod pogojem, da banke ohranijo obstoječe kreditne linije ali da jih prestrukturirajo ali razširijo glede na odpravo jamstev s strani Zvezne republike/dežel [...]

Z računovodskega vidika je družba prezadolžena. Poslovno vodstvo ocenjuje, da položaj prezadolženosti v smislu insolvenčnega prava ne obstaja, ker je negativni kapital v bilanci stanja poravnan s tihimi rezervami, ki izhajajo iz udeležbe v [družbi Sachsen Zweirad], z izjavo o podrejenosti s strani družbenika ter z good-will družbe Biria AG.“

- 172 V zvezi s tem je bilo že ugotovljeno, da težek likvidnostni položaj lahko pomeni upoštevni znak težav v smislu smernic iz leta 1999. Poleg tega je treba v zvezi s tem opozoriti, da Komisija trdi, dežela Saška pa ji ne ugovarja, da posojila, ki jih zajema ukrep 3, niso bila namenjena naložbam, ampak da je šlo med drugim za predplačilo na tekoči račun ter za posojilo za sezonske finančne potrebe, kar je razvidno tudi iz točke 75 obrazložitve izpodbijane odločbe. Trditev dežele Saške, da likvidnostni položaj ni pripeljal do plačilne nesposobnosti, torej ni upoštevna, ker se v navedenih smernicah upošteva, da je lahko položaj resen tudi zunaj tega natančnega pravnega okvira. Glede trditev dežele Saške, ki izhajajo iz dejstva, da bi bilo treba likvidnostni položaj družbe Biria GmbH umestiti v okvir rasti družbe, Splošno sodišče meni, da

ta okoliščina sama po sebi ne zadošča za to, da bi Komisiji dopustila, da ne upošteva likvidnostnih težav družbe, ampak da gre za celovito presojo njenega položaja.

- 173 Nazadnje, glede umika bank je treba navesti, da dopis banke D. v prilogi k tožbi v zadevi T-102/07 ne pomeni odločilnega dokaza, da se je zadevna transakcija izvedla izključno zaradi internih strategij bank. Namreč, čeprav je v tem dopisu navedeno, da so se pogajanja o prestrukturiranju posojil februarja 2003 začela zaradi strateških razlogov, v njem ni prerekana analiza iz izpodbijane odločbe, na podlagi katere je odpoved 50 % terjatev za takojšnjo poravnavo nenavadna. Komisija torej ni storila očitne napake pri presoji, ko je umik in odpoved terjatev bank razlagala kot pokazatelj pomanjkanja zaupanja v zmožnosti družbe Biria GmbH, da v celoti odplača svoja posojila.
- 174 Iz zgoraj navedenega sledi, da ni iz nobene od trditev dežele Saške razvidno, da je Komisija s tem, da je ugotovila, da je bila tudi družba Biria GmbH ob nastanku dejanskega stanja podjetje v težavah, storila očitne napake pri presoji,.
- 175 Zato je treba vse očitke tožečih strank, ki se nanašajo na domnevne očitne napake pri presoji pri opredeljevanju podjetij, ki so prejela pomoč, kot podjetij v težavah, zavrniti.

3. Očitki glede pomanjkljive obrazložitve

- 176 Prvič, trditve tožečih strank glede nezadostne obrazložitve izpodbijane odločbe, ker Komisija ni navedla, zakaj v ustreznem ukrepu E 16/94 ni uporabila opredelitve pojma

podjetje v težavah, in poleg tega ni pojasnila, zakaj je odstopila od opredelitve navedenega pojma v smernicah iz leta 1999. Drugič, tožeče stranke trdijo, da v izpodbijani odločbi ni obrazložitve o opredelitvi elementov pomoči glede ukrepov od 1 do 3.

Pomanjkanje obrazložitve glede neuporabe ustreznega ukrepa E 16/94 in odstopanje od smernic iz leta 1999

Trditve strank

- 177 Dežela Saška trdi, da tudi če bi bilo treba šteti, da so bila zadevna podjetja v skladu z merili iz odobrene sheme pomoči podjetja v težavah, Komisija ni navedla razlogov za tako odločitev. Poleg tega naj ne bi navedla razlogov, iz katerih ni upoštevala meril iz odobrene sheme pomoči. Poleg tega Komisija v izpodbijani odločbi po njenem mnenju ni pojasnila, zakaj ni uporabila meril iz odstavka 5 smernic iz leta 1999, čeprav se je v drugih postopkih pogosto spraševala, ali je podjetje lahko v težavah, če ta merila niso izpolnjena. Glede na dejstvo, da odstavek 5 smernic iz leta 1999 vsebuje splošno pravilo, odstavek 6 pa izjemo, bi morala Komisija obrazložiti neuporabo navedenega odstavka 5.
- 178 Družbi MB Immobilien in MB System trdita, da je izpodbijana odločba v zvezi z uporabo smernic iz leta 1999 pomanjkljivo obrazložena v treh pogledih. Prvič, v njej naj ne bi bili navedeni razlogi, iz katerih Komisija ni preizkusila meril iz smernic iz leta 1999. Drugič, ob predpostavki, da je Komisija prišla do ugotovitve, da bi morali biti upravičenci do pomoči opredeljeni kot podjetja v težavah na podlagi razmejnitve med zdravimi podjetji in podjetji v težavah, ki jo je sama določila, naj v izpodbijani odločbi

ne bi bilo navedeno nič v zvezi s tem. Tretjič, navesti bi morala, zakaj ni upoštevala pogojev odobrene sheme pomoči glede ukrepov 2 in 3.

179 Komisija nasprotuje trditvam tožečih strank.

Presoja Splošnega sodišča

180 V skladu z ustaljeno sodno prakso je obseg obveznosti obrazložitve odvisen od narave zadevnega akta in okvira, v katerem je bil sprejet. Obrazložitev mora jasno in nedvoumno podati razloge institucije, tako da po eni strani zadevnim osebam omogoči, da se seznanijo z utemeljitvami sprejetega ukrepa, da lahko branijo svoje pravice in preverijo, ali je odločba utemeljena ali ne, in da po drugi strani sodišču Unije omogoča izvajanje nadzora zakonitosti. Ne zahteva se, da se v obrazložitvi navedejo vsi upoštevni dejanski in pravni elementi, saj je treba vprašanje o tem, ali obrazložitev akta izpolnjuje zahteve člena 253 ES, presoditi ne samo ob upoštevanju njegovega besedila, ampak tudi njegovega okvira, pa tudi skupka pravnih pravil, ki zadevno področje urejajo. Komisija zlasti ni dolžna sprejeti stališča do vseh trditev, ki so jih pred njo navajale zadevne osebe, temveč zanjo zadošča, da navede dejstva in pravne ugotovitve, ki so bistvene za odločbo (glej zgoraj v točki 104 navedeno sodbo *Corsica Ferries France* proti Komisiji, točke od 62 do 64 in navedena sodna praksa).

181 V obravnavani zadevi iz izpodbijane odločbe ni razvidno, da se je Zvezna republika Nemčija v upravnem postopku sklicevala na ustrezen ukrep E 16/94. Komisija je pred Splošnim sodiščem potrdila, da se v upravnem postopku ustrezen ukrep E 16/94 ni navajal, in tožeče stranke tega ne prerekajo. Poleg tega je iz zgoraj navedene analize razvidno, da opredelitev pojma podjetja v težavah glede na ustrezen ukrep E 16/94 v tej zadevi ni bil uporaben in da se je Komisija v zvezi s tem pravilno oprla na smernice iz leta 1999. V teh okoliščinah je treba očitke glede neobrazložitve izpodbijane odločbe v zvezi z neuporabo ustreznega ukrepa E 16/94 razglasiti za neutemeljene,

ker ni mogoče sprejeti, da bi morala Komisija pojasniti, zakaj se ni oprla na pravila, ki niso bila uporabna in se na njih ni sklicevalo.

- 182 Prav tako je treba kot neutemeljene zavrtni očitke glede neobrazložitve upoštevanja ali neupoštevanja meril iz smernic iz leta 1999. Komisija je namreč v točki 66 obrazložitve izpodbijane odločbe navedla, da meni, da „tipični znaki o tem, da je podjetje v težavah, opisani v [odstavku] 6 [smernic iz leta 1999], služijo zgolj za navezno okolščino o tem, kdaj je treba šteti, da je podjetje v težavah, in niso merila, ki jih je treba v celoti strogo upoštevati“. Njeno stališče v zvezi s tem je torej jasno. V preostalem, kot je to razvidno iz predhodne analize, je v izpodbijani odločbi navedeno, katera ekonomska merila je Komisija upoštevala za presojo finančnega položaja zadevnih podjetij, ki so prejela pomoč. Ta obrazložitev je dovolj, da se lahko stranke na njeni podlagi seznanijo z utemeljitvijo izpodbijane odločbe in da lahko Splošno sodišče odloči o njeni zakonitosti.

Neobrazložitev v zvezi z opredelitvijo elementa pomoči

Trditve strank

- 183 Dežela Saška navaja, da ne razume načina, na katerega je Komisija izračunala obrestno mero, na podlagi katere bi se morala posojila po njenem mnenju dodeliti tako, da bi bila v skladu s tržnimi pogoji in bi jih bilo tako mogoče šteti za izjeme od pomoči. Komisija naj bi se sklicevala zgolj na svoje obvestilo 97/C 273/03, ki se nanaša na metodo določitve referenčnih in diskontnih mer (UL 1997, C 273, str. 3, v nadaljevanju: obvestilo o referenčnih obrestnih merah). Vendar naj zgolj sklicevanje na predhodno obvestilo ne bi bilo dovolj za dokaz, da je dodatek 400 baznih točk običajna tržna praksa. Dežela Saška trdi, da prav tako ne razume, zakaj Komisija v zvezi z ukrepoma 2 in 3 uporablja dva pribitka (točka 93 obrazložitve izpodbijane odločbe). Dva

primera, navedena v obvestilu o referenčnih obrestnih merah (podjetje v težavah in pomanjkanje zavarovanja), naj bi se nanašala na tveganje stečaja, tako da naj kumuliranje pribitkov ne bi bilo upravičeno.

- 184 Komisija naj nikakor ne bi dokazala nobene razumne povezave z običajnimi tržnimi pogoji. Poleg tega naj ne bi bilo verjetno, da bi se trg na zatrjevano pomanjkanje zavarovanja odzval s povečanjem fiksnih obrestnih mer, ki so popolnoma nesorazmerne z višino veljavnih obrestnih mer. Treba bi bilo predvideti, da naj bi se v sektorju kreditnih storitev uporabljali relativno majhni pribitki, kadar je obrestna mera nizka, in relativno veliki pribitki, kadar je obrestna mera visoka .
- 185 Dežela Saška dalje meni, da je Komisija v točki 92 obrazložitve izpodbijane odločbe predpostavljala, da je imelo zagotovljeno zavarovanje zelo majhno gospodarsko vrednost, vendar za to ni predložila nobenega dokaza. Vendar naj bi bilo iz letne bilance stanja za poslovno leto 2003 razvidno, da posojila, ki so jih dodelile banke, niso bila zavarovana le s hipotekami, ampak tudi s prenosom osnovnih in gibljivih sredstev, katerih vrednost, vpisana v bilanci stanja, naj bi znašala 5,8 milijona EUR oziroma 28,3 milijona EUR. Komisija naj torej ne bi mogla vzeti za izhodišče dejstva, da je bila gospodarska vrednost zavarovanja zanemarljiva, ali pa bi morala to vsaj pojasniti.
- 186 Nazadnje, dežela Saška v zvezi z navedbo, ki jo je Komisija v postopku pred Splošnim sodiščem podala glede študije revizorske družbe z dne 26. oktobra 2004 o posodobitvi referenčnih obrestnih mer, ki se uporabljajo za državne pomoči v Evropski uniji (v nadaljevanju: študija), trdi, da študije ni v spisu niti ni navedena v izpodbijani odločbi, zato se zahteve po obrazložitvi zadnje torej na tem mestu niso spoštovale. Pred sprejetjem izpodbijane odločbe Komisija med drugim ni sestavila nobenega obvestila, iz katerega bi bilo razvidno, da je za namene prihodnjih odločb ugotovitve študije vzela za svoje.

- 187 Družbi MB Immobilien in MB System v zvezi z ukrepom 1 trdita, da Komisija ne pojasni, zakaj se pri nadomestilu za tiho udeležbo, ki je že za 600 baznih točk večji od referenčne obrestne mere, ki je veljala takrat, niso upoštevala večja tveganja, povezana s podjetjem v težavah. Komisija naj bi se poleg tega sklicevala na obvestilo o referenčnih merah, ker ni podala nobenih ugotovitev glede tržnih pogojev.
- 188 Komisija naj ne bi dokončno obrazložila načina presojanja elementov, ki tvorijo pomoč v ukrepu 1, pač pa naj bi iskala element pomoči v razliki med nadomestilom, ki bi ga morala plačati družba Bike Systems na trgu, in dejansko plačanim zneskom. Za določitev zneska obresti zgolj sklicevanje na obvestilo o referenčnih obrestnih merah in ponovna navedba predpostavke – „podjetje v težavah“ – ne bi moglo nadomestiti potrebne obrazložitve. To ne velja le za vsebino, temveč in predvsem za znesek pomoči, zlasti zato, ker si je Komisija glede števila baznih točk v obvestilu o referenčnih obrestnih merah dodelila nekaj manevrskega prostora.
- 189 Samovoljno naj bi bilo dodeliti 400 baznih točk vsakemu od različnih tveganj in jih prišteti, ne da bi se ta odločba obrazložila tako glede utemeljenosti kot tudi glede zneska. Iz besedila obvestila o referenčnih obrestnih merah naj bi namreč ne bilo razvidno, da si je Komisija ob številnih tveganjih pridržala pravico vsakemu od njih dodeliti pribitek 400 baznih točk. Zlasti iz tega razloga bi bilo nujno, da Komisija obrazloži svojo odločitev za uporabo pribitka 1000 baznih točk tako glede utemeljenosti kot tudi glede zneska.
- 190 Glede trditve, da je ukrep 1 pomenil posebej tvegano posojilo, družbi MB Immobilien in MB System zatrjujeta, da sklep Komisije iz presoje, da je bilo obravnavanje različnih kumulativnih tveganj napačno v tem, da v končni analizi vsa tvorijo eno tveganje, to je tveganje stečaja. Iz nadaljnjega okvira se zdi to povsem očitno. Če podjetje daje zadostno zavarovanje, ni pomembno, ali je posojilo odvisno ali ne. Enako velja, če je zavarovanje, ki je domnevno nezadostno, že bilo predmet pribitka. Vendar Komisija želi v tem primeru uporabiti pribitek 400 in 200 baznih točk, torej skupaj 600 baznih

točk, za isto dejansko stanje, in sicer za pomanjkanje zadostnega zavarovanja. Ta pristop naj bi bil popolnoma protisloven.

- 191 Družbi MB Immobilien in MB System dalje pojasnjujeta, da niti obvestilo o referenčnih obrestnih merah niti izpodbijana odločba ne utemeljujeta vprašanja, katera tveganja je treba upoštevati s pribitkom 400 baznih točk in zakaj gre za 400 baznih točk.
- 192 Dalje, glede različnih zavarovanj naj bi razmerje v vrednostnem smislu med navedenim poroštvo in njegovo oceno v baznih točkah, čeprav Komisija poskuša opisati dejansko tveganje, ostalo neznano.
- 193 Poleg tega naj bi se Komisija v izpodbijani odločbi pri preizkusu tveganj izognila presoji drugih vidikov, razen zagotovljenega zavarovanja, na primer presoji moči podjetja in njegovega položaja na trgu. Analiza tveganj, ki se omejuje na zavarovanje in pretežno ne upošteva gospodarskih dejavnikov, naj ne bi ustrezala obveznosti skrbnosti in popolnosti.
- 194 Komisija naj ne bi presodila niti priporočilnega pisma (glej točko 90 zgoraj). Če bi opravila to presojo, ne bi mogla predpostavljati, da se je tveganje povečalo.
- 195 Glede ukrepa 2 družbi MB Immobilien in MB System trdita, da je izpodbijana odločba zelo pomanjkljivo obrazložena tudi glede opredelitve elementov, ki tvorijo pomoč in njeno vrednost. V točkah od 88 do 91 obrazložitve izpodbijane odločbe naj bi se Komisija še enkrat sklicevala na obvestilo o referenčnih obrestnih merah, vendar ne da bi obrazložila, zakaj meni, da je upravičeno uporabiti pribitek 400 baznih točk, ker je bilo opredeljeno kot podjetje v težavah, in pribitek 400 baznih točk, ker poroštvo

ni zadostno. Iz istih razlogov, kot veljajo za ukrep 1, naj samo sklicevanje na obvestilo o referenčnih obrestnih merah ne bi zadostovalo.

- ¹⁹⁶ Poleg tega, ker se Komisija opira na izgube družbe Sachsen Zweirad, je treba za odločitev, da gre za podjetje v težavah in da obstajajo posebna tveganja, ki jih je treba upoštevati pri povečanju stroškov obresti, ugotoviti, da te izgube niso odločilne. Komisija naj ne bi zadostno preizkusila sporazuma o prenosu dobička in načinov gotovinsko-klirinške poravnave v okviru skupine (cash pool), ki sta jo sklenili družba Sachsen Zweirad in njena matična družba. Lahko bi vsaj preizkusila, ali je bila matična družba v težavah. Pribitek v višini 400 baznih točk naj bi bil torej nezakonit.
- ¹⁹⁷ Dalje, glede ukrepa 3 družbi MB Immobilien in MB System menita, da je izpodbijana odločba tudi zelo pomanjkljivo obrazložena glede elementov, ki tvorijo pomoč (točka 93 obrazložitve izpodbijane odločbe). Komisija naj bi element pomoči opredelila glede na razliko med obrestno mero, ki se je dejansko uporabila, in obrestno mero, povečano za 700 baznih točk na podlagi odločitve Komisije, in naj ne bi bilo mogoče razumeti, zakaj se je, prvič, odločila dodati pribitek prav 400 baznih točk, saj je šlo za podjetje v težavah, in ne drugega števila, niti zakaj je, drugič, uporabila drug pribitek 300 baznih točk, ker je bilo poroštvo nezadostno. Res je, da je Komisija priznala, da ima dano zavarovanje neko ekonomsko vrednost, vendar ni pojasnila, kako to vodi k uporabi pribitka 100, in ne 200 baznih točk, od 400 baznih točk, ki jih je očitno upoštevala. Dalje, ni mogoče razumeti, zakaj je Komisija ocenila, da je pribitek 300 baznih točk upravičen, sploh pa zato, ker je treba na podlagi obvestila o referenčnih obrestnih merah v primeru posebnih tveganj uporabiti pribitek 400 baznih točk.
- ¹⁹⁸ Glede navedbe Komisije v študiji se družbi MB Immobilien in MB System strinjata z ugovori dežele Saške.

- 199 Komisija opozarja, da obvestilo o referenčnih obrestnih merah določa enotno referenčno mero, izračunano na podlagi obrestne mere, imenovane medbančna menjalna obrestna mera petih let. V primerih posebnega tveganja (na primer pri podjetju v težavah, pomanjkanju zavarovanja, ki ga običajno zahtevajo banke) naj bi metoda predvidela povečanje referenčne obrestne mere za 400 baznih točk ali več.
- 200 Najprej, glede ukrepa 1, za določitev običajne tržne mere naj bi Komisija v izpodbijani odločbi uporabila tri pribitke, ki pa naj se nikakor ne bi uporabili za isto tveganje, ampak za tri različna tveganja, za katera so se opravili ločeni izračuni. Prvo kritje tveganja naj bi se nanašalo na dejstvo, da je bila družba Bike Systems v težavah. Verjetnost, da podjetje ne bi moglo poplačati ukrepa 1 ali plačati nadomestila, dogovorjenega zanj, naj bi bila torej velika. Gospodarski položaj upravičenca do pomoči naj bi se temeljito preučil. Le zaradi tega bi bilo treba trditev, da je Komisija presodila le zagotovljeno zavarovanje, zavrnilo. Drugo tveganje naj bi se nanašalo na pomanjkanje zavarovanja, ki naj bi še povečalo tveganje stečaja v primeru insolventnosti. Tretje tveganje naj bi nastalo na podlagi dejstva, da je ukrep 1 v primeru insolventnosti odvisen od drugih posojil, kar še bolj povečuje tveganje stečaja. V tej zadevi naj bi šlo za drugačno tveganje. Tri tveganja naj bi bila v izpodbijani odločbi natančno opisana in obrazložena.
- 201 Trditev, da se vsa ta tveganja končno nanašajo le na tveganje stečaja in se torej ne smejo obravnavati skupaj, naj ne bi bila upoštevana, ker bi bilo treba upoštevati, da v vsakem primeru takoj, ko podjetje zagotovi zadostno zavarovanje, vprašanje, ali je posojilo odvisno ali ne, ni več odločilno. Vendar naj bi šlo v tej zadevi za podjetje, ki ni vzpostavilo zadostnega zavarovanja in bi bilo torej zares odločilno vedeti, ali je posojilo odvisno ali ne. Poleg tega bi bilo vsekakor mogoče predvideti, da je podjetje lahko v težavah, pa kljub temu lahko zagotovi visoko zavarovanje, ki mu omogoča pokriti posojilo ali jamstvo. Obrestna mera, ki jo je treba šteti za skladno s trgom, ki

se uporablja za posojilo za tako podjetje, naj bi bila torej nižja od tiste, ki se nanaša na posojilo podjetju v težavah, ki ne more zagotoviti primerljivega zavarovanja.

- 202 Do podobnega zaključka naj bi se prišlo v študiji, ki naj bi bila zlasti namenjena določitvi ustreznega povečanja najnižje obrestne mere v nekaterih položajih. Vsebovala naj bi dve merili za tako povečanje, in sicer oceno podjetja in zavarovanje, ki ga daje to podjetje, ter tako združuje obe tveganji. V študiji naj bi se na primer predlagalo, da se za podjetje iz kategorije C, ki je kljub svojim težavam ponudilo dobro zavarovanje, uporabi pribitek 360 baznih točk (to je 3,6 odstotka). Nasprotno, v študiji naj bi bilo navedeno, da je ustrezni pribitek za podjetje iste kategorije, ki pa daje le nizko zavarovanje, 1.650 baznih točk (to je 16,5 odstotka). Zadevnega pribitka torej v tej zadevi nikakor ni mogoče uporabiti trikrat za isto tveganje. Poleg tega naj bi Komisija s sklicevanjem na študijo v svojem odgovoru na tožbo nameravala dokazati, da je rezultat, do katerega je prišla in ga obrazložila v odločbi glede zneska elementa pomoči, pomemben gospodarsko realnost, vendar nikakor ni bil zasnovan kot dodatna obrazložitev, ki naj poleg tega ne bi bila potrebna.
- 203 Glede vprašanja ustreznosti pribitkov, določenih na skupno 1000 baznih točk, Komisija poudarja, da v obvestilu o referenčnih obrestnih merah meni, da pribitek 400 baznih točk pomeni minimum. Dejansko uporabljen pribitek bi bil seveda lahko večji od 400 baznih točk. Ustreznost pribitkov naj bi podprla študija, v kateri se pri podjetju kategorije C, to pomeni pri podjetju v neugodnem gospodarskem položaju, šteje za ustrezno uporaba povečanja za 1000 baznih točk, če je ponujeno zavarovanje normalno, oziroma 1.650 baznih točk, če je zavarovanje nizko. Pribitek 1000 baznih točk, ki ga je uporabila Komisija, bi torej bilo treba šteti prej za prenizek kot za previsok.
- 204 Nazadnje, glede domnevnega neupoštevanja priporočilnega pisma Komisija navaja le, da to pismo ni bilo ustrezno predloženo v uradnem postopku preiskave, tako da ga ni mogla temeljito preizkusiti in ga glede na okoliščine primera v večjem delu vključiti v svojo analizo.

- 205 Dalje, glede ukrepa 2, očitek, da Komisija ni zadostno obrazložila pribitka skupaj 800 baznih točk glede na referenčno obrestno mero, bi bilo treba ob sklicevanju na točke od 88 do 91 obrazložitve izpodbijane odločbe zavrnuti. Potrebna bi bila ločena analiza različnih tveganj za določitev jasne razlike med obrestmi, ki bi se plačale pod tržnimi pogoji, če ukrep 2 ne bi bil dodeljen, in dejansko plačanimi obrestmi. Pribitek, ki ga je uporabila, naj bi ostal manjši od pribitka, predlaganega v študiji za podobne položaje.
- 206 Na očitek, da Komisija ni zadostno upoštevala sporazuma o prenosu dobička in načinov gotovinske-klirinške poravnave v okviru skupine, naj bi bilo treba spet odgovoriti, da svoje odločitve sprejema na podlagi podatkov, ki so ji na voljo ob koncu uradnega postopka preiskave. Vendar pa naj se Zvezna republika Nemčija v upravnem postopku ne bi sklicevala na navedeni „cash pool“.
- 207 Nazadnje, glede ukrepa 3, Komisija napotuje na svoja stališča glede izračuna elementa pomoči pri ukrepih 1 in 2.
- 208 V odgovor na očitek družb MB Immobilien in MB System v zvezi s pribitkom 300 baznih točk zaradi nezadostnega zavarovanja, Komisija navaja, da je v izpodbijani odločbi naštela in preizkusila vsako od zavarovanj, vzpostavljenih za jamstvo (hipoteke, odstopi terjatev, odstop blaga, ki je v lasti podjetij skupine in absolutno jamstvo lastnika družbe Biria GmbH). Vendar naj bi po njihovem preizkusu prišla do ugotovitve, da je bilo zavarovanje, ki ga je zagotovila družba Biria GmbH, kakovostnejše od zavarovanja družbe Sachsen Zweirad, zaradi česar naj bi uporabila le pribitek 300 baznih točk zaradi nezadostnega zavarovanja (v nasprotju s 400 baznimi točkami pri ukrepu 2).

Presoja Splošnega sodišča

- 209 Na obseg preizkusa zakonitosti izpodbijane odločbe glede obveznosti obrazložitve, ki ga opravi Splošno sodišče, je bilo opozorjeno v točki 180 zgoraj.
- 210 Prav tako je treba za uvod navesti, da trditev tožečih strank ne vsebuje vprašanja formalne obrazložitve in vsebinske presoje. V zvezi s tem je treba opozoriti na sodno prakso, na podlagi katere obveznost obrazložitve pomeni bistveno postopkovno zahtevo, ki jo je treba razlikovati od vprašanja utemeljenosti obrazložitve, ki vodi do vsebinske zakonitosti spornega akta. Očitki in trditve, s katerimi naj bi prerekali utemeljenost tega akta so zato brezpredmetni v okviru tožbenega razloga pomanjkljive ali nezadostne obrazložitve (zgoraj v točki 143 navedena sodba Olympiaki Aeroporja Ypiresies proti Komisiji, točka 79).
- 211 Glede na to sodno prakso je treba preizkusiti, ali je Komisija pravno zadostno obrazložila način, na katerega je izračunala elemente pomoči.
- 212 Najprej je glede trditve družb MB Immobilien in MB System, da obvestilo o referenčnih obrestnih merah nikakor ne upravičuje povečanja za 400 baznih točk, ki ga predlaga za pribitek na tveganje, treba poudariti, da je v njem dejansko določeno le, da je referenčna obrestna mera najnižja vrednost, „ki jo je mogoče povečati v zelo tveganih položajih (na primer: podjetje v težavah, pomanjkanje zavarovanja, ki ga običajno zahtevajo banke, itd)“, ter da bo v takih primerih „pribitek lahko znašal 400 baznih točk in več, če nobena zasebna banka ne bi bila pripravljena dodeliti zadevnega posojila“. Ugotoviti je torej treba, da vsebina obvestila o referenčnih obrestnih merah v zvezi s tem ni najbolj dodelana in kot taka nikakor ne bi mogla zadoščati za obrazložitev izračuna premije za tveganje v obravnavani zadevi. Preizkusiti je torej treba način, na katerega je Komisija pojasnila svojo uporabo v izpodbijani odločbi.

- 213 Glede opredelitve elementov pomoči v tej zadevi in zlasti višine premije za tveganje, Komisija v točki 86 obrazložitve izpodbijane odločbe glede ukrepa 1 po tem, ko je opozorila na načela iz obvestila o referenčnih obrestnih merah in na finančne težave družbe Bike Systems, navaja:

„[...] Komisija [je] v tem primeru mnenja, da bi moral Bike Systems plačati obrestno mero, ki bi bila najmanj enaka referenčni obrestni meri plus pribitku v višini 400 baznih točk, ker je bilo podjetje v težavah, ter dodatnemu pribitku v višini 400 baznih točk zaradi pomanjkanja zavarovanja. Poleg tega Komisija meni, da je primeren tudi dodatek v višini nadaljnjih 200 baznih točk, ker je tiha udeležba v primeru insolventnosti podrejena. To je v skladu z navedbami [obvestila o referenčnih obrestnih merah], ki predvideva, da lahko v primerih velikih tveganj, kot npr. pri podjetju v težavah ali pri pomanjkanju zavarovanj, ki jih običajno zahtevajo banke, pribitek znaša 400 baznih točk ali več. Element pomoči tako ustreza razliki med referenčno obrestno mero plus 1000 baznih točk ali dejanskemu nadomestilu za tiho udeležbo.“

- 214 Glede ukrepov 2 in 3 Komisija v točkah od 90 do 93 obrazložitve izpodbijane odločbe navaja:

„(90) [...] [Družbi Sachsen Zweirad] in Biria GmbH [sta bili] v času dodelitve jamstev podjetji v težavah. Pri posojilu in jamstvu za [družbo Sachsen Zweirad] je bilo zaradi izredno nizkih zavarovanj prisotno dodatno tveganje. Jamstvo za posojilo za [družbo Sachsen Zweirad] je bilo zavarovano samo z absolutnim jamstvom podjetij skupine. Ekonomska vrednost takšnega absolutnega jamstva je zelo majhna.

(91) Komisija je zato mnenja, da bi moral[a] [družba Sachsen Zweirad] v obravnavanem primeru brez jamstva plačati obrestno mero, ki bi ustrezala najmanj referenčni meri plus pribitku 400 baznih točk, ker je bilo podjetje v težavah, ter pribitku 400 baznih točk zaradi zelo majhnih zavarovanj. Element pomoči jamstva tako ustreza razliki med referenčno mero plus 800 baznih točk in dejansko obrestno mero, po kateri je bilo posojilo zagotovljeno.

- (92) V zvezi s posojilom in jamstvom za [družbo Biria GmbH] so imela za to zagotovljena zavarovanja višjo ekonomsko vrednost kot zavarovanja, zagotovljena za jamstvo za [družbo Sachsen Zweirad]. Kljub temu pa so bila zavarovanja še vedno nižja od običajno zahtevanih zavarovanj. Jamstvo za [družbo Biria GmbH] je zavarovano z nadrejenim dolgom na premoženje podjetja Bike Systems v višini 15 milijonov EUR. Vendar pa je osnovni dolg podrejen drugemu posojilu v višini 2 milijona EUR. Ta nadrejeni osnovni dolg tako pokriva samo nekaj več kot 50 % celotnega zneska posojil. Druge vrste zavarovanja – osnovni dolгови, odstopi terjatev, odstop blaga, ki je v lasti podjetij skupine, in absolutno jamstvo lastnika [družbe Biria GmbH] – so imela majhno ekonomsko vrednost.
- (93) Komisija je zato mnenja, da bi morala Biria GmbH v tem primeru plačati dajatev, ki bi bila najmanj enaka obrestni meri plus pribitku 400 baznih točk, ker je bilo podjetje v težavah, in pribitku nadaljnjih 300 baznih točk zaradi nizkih zavarovanj (v primerjavi s pribitkom 400 baznih točk za jamstvo za [družbo Sachsen Zweirad] zaradi zelo nizkih zavarovanj). Element pomoči jamstva zato ustreza razliki med referenčno mero plus 700 baznih točk in dejansko obrestno mero, po kateri je bilo posojilo zagotovljeno.“

²¹⁵ Res je, da ta pojasnila Komisije vsakokrat vsebujejo opis metode izbranega izračuna, to pomeni uporabo referenčne obrestne mere, povezane s pavšalnimi povečanji zaradi težav zadevnega podjetja in pomanjkanjem zavarovanj ali nizkim zavarovanjem. Ta metoda izračuna je v skladu z obvestilom o referenčnih obrestnih merah, ki je objavljen dokument, upoštevnost katerega tožeče stranke ne prerekajo, in po mnenju Komisije z njeno ustaljeno prakso, česar tožeče stranke prav tako ne prerekajo.

²¹⁶ V nasprotju s trditvami tožečih strank izpodbijana odločba ni pomanjkljivo obrazložena v delu, v katerem Komisija ugotavlja pomanjkanje zavarovanja oziroma nizko zavarovanje. Komisija je namreč v točkah od 59 do 78 obrazložitev izpodbijane odločbe temeljito analizirala finančni položaj zadevnih podjetij, ki so prejela pomoč. Poleg tega je glede ukrepa 1 iz točk od 113 do 119 zgoraj razvidno, da Komisija s tem,

da v svojo analizo ni vključila priporočilnega pisma, ni ravnala nezakonito. Glede ukrepa 2 je v točki 90 obrazložitve izpodbijane odločbe navedeno, da je bilo zavarovanje na voljo, prav tako je bilo navedeno, zakaj je to veljalo za nizko. Nazadnje, v točki 92 obrazložitve izpodbijane odločbe je glede ukrepa 3 navedeno, da obstoj hipotekarnega dolga pokriva le malo več kot 50 % vseh posojil, v njej pa so druga zavarovanja, ki so na voljo, opredeljena, kot da imajo nizko ekonomsko vrednost. Tako glede na razmerje med glavnim zavarovanjem, ki ga je upoštevala Komisija, in opredelitvijo drugih zavarovanj za ekonomsko slabe glede na odstotek posojila, ki je bil zajamčen z glavnim zavarovanjem, navedenim na koncu točke 92 obrazložitve izpodbijane odločbe, je ustrezno meniti, da je ugotovitev Komisije glede nizkega zavarovanja za ukrep 3 dovolj obrazložena.

217 Vendar je treba ugotoviti, da tožeče stranke pravilno trdijo, da obvestilo o referenčnih obrestnih merah ne vsebuje nobene navedbe o kopičenju tveganj, čeprav jih ne izključuje. Poleg tega analiza Komisije ne vsebuje nobene navedbe glede prakse finančnih trgov v zvezi s tem, tako da se odnos med pribitki, ki jih je uporabila Komisija, in posebnim položajem treh zadevnih družb, ne zdi jasen in je videti, da je bila izbira uporabljenih pribitkov naključna.

218 Splošno sodišče torej meni, da bi morala Komisija pojasniti uporabo dodatnih pribitkov in njihovo višino na podlagi analize prakse na trgu, da bi tožečim strankam omogočila prerekanje ustreznosti pribitkov v obravnavani zadevi in Splošnemu sodišču nadzor nad njihovo zakonitostjo.

219 Komisija se je v postopku pred Splošnim sodiščem za boljšo pojasnitev v zvezi s tem sklicevala na študijo, pri čemer ni imela namena podati dodatne obrazložitve. V študiji je za podobne primere, kot je ta v obravnavani zadevi, predlagan pribitek v skladu z oceno zadevnega podjetja glede na njegovo finančno moč in dodatni pribitek v skladu s kakovostjo ponujenega zavarovanja. Na podlagi študije lahko pribitki znašajo do 1.650 baznih točk za podjetja s slabim profilom tveganja, ki lahko ponudijo le nizko zavarovanje.

- 220 Ugotoviti je treba, da dodatna pojasnila Komisije, v katerih se sklicuje na različne profile tveganja družb in zavarovanje, ki ga lahko te zagotovijo in je povezano z obrestnimi pribitki, ki mu tipično ustrezajo, dejansko postavljajo višino pribitkov, uporabljenih v tej zadevi, v perspektivo širšega primerjalnega okvira, iz katerega je razvidno, da so bili izbrani objektivno.
- 221 Tožeče stranke pa pravilno trdijo, da študije ni mogoče šteti za obrazložitev izpodbijane odločbe, ker se ta nanjo ne sklicuje in tožeče stranke zanjo niso vedele. Vendar je treba opozoriti, da mora biti obrazložitev načeloma sporočena zadevni osebi sočasno kot odločba, ki škoduje njenim interesom. Pomanjkanja obrazložitve ni mogoče odpraviti tako, da zadevna oseba spozna razloge odločbe med postopkom pred sodišči Evropske unije (sodba Sodišča z dne 28. junija 2005 v združenih zadevah Dansk Rørindustri in drugi proti Komisiji, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, ZOdl., str. I-5425, točka 463; sodba Splošnega sodišča z dne 12. decembra 1996 v zadevi Rendo in drugi proti Komisiji, T-16/91, Recueil, str. II-1827, točka 45, in zgoraj v točki 104 navedena sodba Corsica Ferries France proti Komisiji, točka 287).
- 222 V teh okoliščinah Splošno sodišče meni, da je izpodbijana odločba pomanjkljivo obrazložena glede pomembnih preudarkov, ki so Komisijo vodili k izbiri višine pribitkov na tveganje, uporabljenih za ukrepe 1, 2 in 3, tako da ni izpolnila zahtev iz člena 253 ES.
- 223 Očitke tožečih strank glede pomanjkljive obrazložitve v zvezi s tem je torej treba sprejeti. Zato se Splošno sodišče ne more izreči o trditvah glede utemeljenosti izpodbijane odločbe, ki se nanaša na višino pribitkov na tveganje, uporabljenih za ukrepe 1, 2 in 3.
- 224 Poleg tega Splošno sodišče meni, da je izračun elementov zadevne pomoči bistven v splošni zgradbi izpodbijane odločbe in da je zato treba izpodbijano odločbo v celoti razglasiti za nično.

225 Iz vsega zgoraj navedenega sledi, da je treba izpodbijano odločbo razglasiti za nično.

Stroški

226 V skladu s členom 87(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Ker Komisija v zadevah T-102/07 in T-120/07 ni uspela, se ji v skladu s predlogi tožečih strank naloži plačilo stroškov, skupaj s stroški, nastalimi v okviru postopka za izdajo začasne odredbe v zadevi T-120/07.

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (četrti senat)

razsodilo:

- 1. Odločba Komisije 2007/492/ES z dne 24. januarja 2007 o državni pomoči C 38/2005 (prej NN 52/2004) Nemčije za skupino Biria se razglasi za nično.**

- 2. Evropski komisiji se naloži plačilo stroškov, skupaj s stroški, nastalimi v okviru postopka za izdajo začasne odredbe v zadevi T-120/07.**

Czúcz

Labucka

O'Higgins

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourggu, 3. marca 2010.

Podpisi

Vsebinsko kazalo

Pravni okvir in dejansko stanje	II - 591
1. Skupnostna ureditev	II - 591
2. Odobrena shema pomoči	II - 596
3. Zadevna podjetja	II - 599
4. Zadevni ukrepi	II - 600
5. Upravni postopek	II - 601
6. Izpodbijana odločba	II - 603
Postopek in predlogi strank	II - 605
Pravo	II - 607
1. Očitki glede neuporabe pojma podjetja v težavah iz ustreznega ukrepa E 16/94	II - 608
Trditve strank	II - 608
Presoja Splošnega sodišča	II - 613
2. Očitki glede opredelitve podjetij, upravičencev do pomoči, kot podjetij v težavah ...	II - 620
Vprašanje, ali je podjetje Bike Systems marca 2001 veljalo za podjetje v težavah	II - 621
Trditve strank	II - 621
Presoja Splošnega sodišča	II - 623
Vprašanje, ali sta podjetji Sachsen Zweirad in Biria GmbH marca oziroma decembra 2003 veljali za podjetji v težavah	II - 631
Okvir presoje položaja podjetij, upravičenih do ukrepov 2 in 3	II - 631
– Trditve strank	II - 631
– Presoja Splošnega sodišča	II - 634
	II - 669

Presoja položaja družbe Sachsen Zweirad	II - 637
– Trditve strank	II - 637
– Presoja Splošnega sodišča	II - 638
Presoja položaja družbe Biria GmbH	II - 644
– Trditve strank	II - 644
– Presoja Splošnega sodišča	II - 646
3. Očitki glede pomanjkljive obrazložitve	II - 651
Pomanjkanje obrazložitve glede neuporabe ustreznega ukrepa E 16/94 in odstopanje od smernic iz leta 1999	II - 652
Trditve strank	II - 652
Presoja Splošnega sodišča	II - 653
Neobrazložitev v zvezi z opredelitvijo elementa pomoči	II - 654
Trditve strank	II - 654
Presoja Splošnega sodišča	II - 662
Stroški	II - 667